

URZĄD GMINY WŁOSZAKOWICE

64-140 Włoszakowice, ul. Kurpińskiego 29

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WŁOSZAKOWICE

Wykonawca:

proGEO sp. z o.o.

ul. Energetyczna 8/7, 53-330 Wrocław, tel. (071) 360 45 15, tel./fax 339 93 69

przy współpracy:

Fundacja Ekologiczna „ZIELONA AKCJA”

ul. Wrocławska 41, 59-220 Legnica, tel. /fax (076) 86-294-30

Wrocław, lipiec 2005 r.

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	3
1.1	Podstawa formalno-prawna realizacji opracowania	3
1.2	Forma realizacji zamówienia	3
1.3	Podstawy merytoryczne realizacji Programu	3
1.4	Metodyka tworzenia Programu	5
1.5	Uwarunkowania Programu	6
1.5.1	Zasady polityki ekologicznej	6
1.5.2	Uwarunkowania wojewódzkie	6
1.5.3	Uwarunkowania ze „Strategii rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013”	7
2.	CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM	8
3.	CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	8
3.1	Wstęp	8
3.2	System transportowy	9
3.3	Turystyka i rekreacja	13
3.4	Rolnictwo i osadnictwo	15
3.5	Przemysł	17
3.6	Sytuacje kryzysowe	21
3.7	Edukacja ekologiczna	23
4.	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	26
4.1	Ochrona przyrody i krajobrazu	26
4.2	Ochrona lasów	28
4.3	Ochrona gleb	30
4.4	Ochrona zasobów kopalin	30
5.	JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE	31
5.1	Ochrona jakości wód podziemnych	31
5.2	Ochrona jakości wód powierzchniowych	34
5.3	Gospodarka odpadami	37
5.4	Jakość powietrza atmosferycznego	38
5.5	Hałas	39
5.6	Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne	41
6.	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	43
6.1	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	43
6.2	Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii	45
7.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	46
7.1	Struktura zarządzania programem	46
7.1.1	Uczestnicy realizacji Programu	46
7.2	Monitoring wdrażania Programu	47
7.3	Możliwości finansowania POŚ	47
7.3.1	Finanse gminy Włoszakowice	47
7.3.2	Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	48
7.3.3	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	48
7.3.4	Finansowanie inwestycji z funduszy Unii Europejskiej	49
7.4	Harmonogram	52
7.5	Główne działania w ramach zarządzania programem	53
8.	WYKAZ SKRÓTÓW	54
9.	SPIS LITERATURY I WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW	55

1. WSTĘP

1.1 Podstawa formalno-prawna realizacji opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (POŚ) (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627 z późn. zm.), w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, nakłada na wójtów gmin obowiązek opracowania programów ochrony środowiska. Plany gospodarki odpadami stanowią integralną część programów ochrony środowiska.

Do opracowania „Programu ochrony środowiska gminy Włoszakowice” przystąpiono na podstawie umowy Nr 1/2004 z dnia 11.05.2004 r., pomiędzy Gminą Włoszakowice a firmą proGEO sp. z o.o.

1.2 Forma realizacji zamówienia

Zamówienie zostało zrealizowane w postaci dwóch dokumentów, którymi są:

- **Program ochrony środowiska dla gminy Włoszakowice.**
Dokument ten spełnia wymagania gminnego programu ochrony środowiska określone w Ustawie „Prawo ochrony środowiska”.
Załącznikiem do Programu jest „Ocena stanu aktualnego”.
- **Plan gospodarki odpadami dla gminy Włoszakowice.**
Dokument ten opracowany został w lipcu 2004 roku i przyjęty uchwałą Rady Gminy Włoszakowice nr XXIII/189/05 z dnia 26.04.2005 r.

1.3 Podstawy merytoryczne realizacji Programu

Podstawy merytoryczne realizacji Programu opierają się głównie o zapisy zawarte w trzech dokumentach, którymi są:

- o *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (POŚ)*. Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (Art.14 ust.1 POŚ), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
 - o cele ekologiczne,
 - o priorytety ekologiczne,
 - o rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
- o *Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010*”, dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien definiować:
 - o cele średniookresowe do 2010 roku
 - o monitoring realizacji Programu
 - o nakłady finansowe na jego wdrożenie.

Cele i zadania ujęte są w następujących blokach tematycznych:

- o cele i zadania o charakterze systemowym
- o ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody
- o zrównoważone wykorzystanie surowców
- o jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne

- o *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

W gminnym programie powinny być uwzględnione:

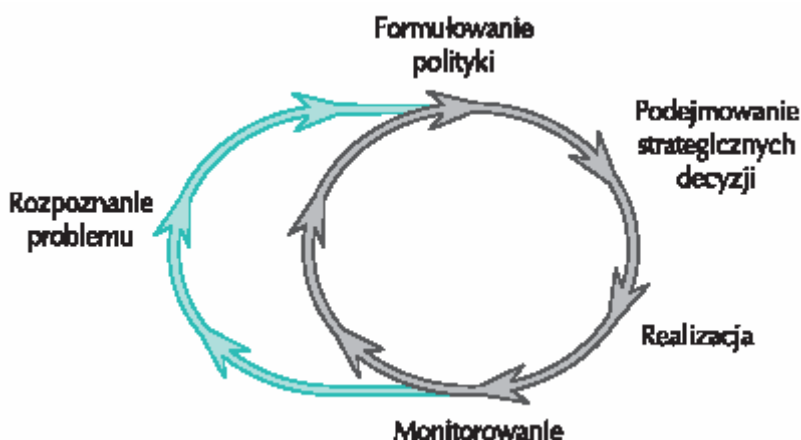
- o **zadania własne gminy** tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane**, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym

W Programie uwzględniono również zapisy POŚ (Art. 14 ust. 2, art. 18 ust. 2) wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a wójt gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu Programu i przedstawiania ich odpowiednio radzie gminy.

Kierując się powyższymi zapisami, Program określa:

- Cele ekologiczne średniookresowe do 2015 roku wraz z kierunkami działań poprzedzone analizą stanu środowiska oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2005 – 2008 ujęte w blokach tematycznych zgodnych z *Polityką ekologiczną państwa* z uwzględnieniem wskazówek zawartych w *Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska*;
- Sposób monitoringu realizacji Programu;
- Aspekty finansowe wdrażania Programu.

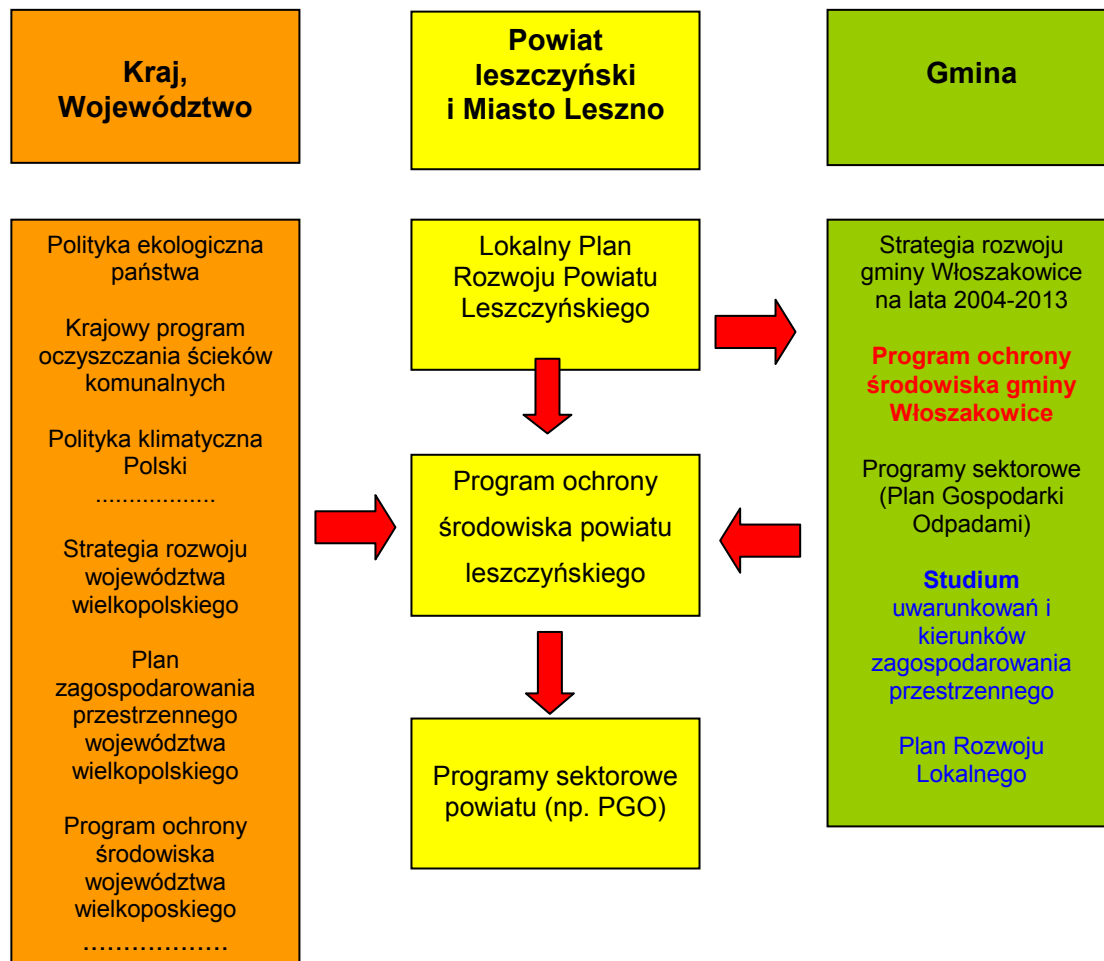
W związku z tym, iż proces legislacyjny w zakresie stanowienia prawa ochrony środowiska nie jest zakończony, brakuje wciąż wielu aktów wykonawczych do „Prawa ochrony środowiska” i do ustaw komplementarnych, których treść powinna być uwzględniana w Programie. Oznacza to, że w miarę wchodzenia w życie wspomnianych przepisów wykonawczych powinien on być korygowany i uszczegóławiany. Przyjęty w Programie cykl monitoringu oceny i aktualizacji pozostaje w ścisłym związku z metodyką przyjętą w „Programie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju województwa wielkopolskiego”, oraz strategiami, programami i planami zagospodarowania poszczególnych gmin powiatu. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko.

Rysunek 1.1 Cykl monitorowania i aktualizacji Programu

Wzajemne relacje *Programu ochrony środowiska gminy Włoszakowice* z innymi opracowaniami strategicznymi, programowymi i planistycznymi przedstawiono na *rysunku*.

Rysunek 1.2 Powiązania gminnego programu ochrony środowiska

1.4 Metodyka tworzenia Programu

W proces opracowywania, wdrażania, monitorowania i oceny realizacji programu, zgodnie z wymaganiami zawartymi w ustawie „Prawo ochrony środowiska” i „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, duży nacisk położono na udział społeczności lokalnych. Stąd w początkowych etapach prac nad Programem zwrócono szczególną uwagę na wymianę informacji i konsultacje pomiędzy administracją samorządową szczebla gminnego i powiatowego oraz administracją rządową i samorządową szczebla wojewódzkiego. W tym celu wykorzystano takie narzędzia jak:

- o spotkania robocze i wywiady w gminie, powiecie, regionie;
- o konsultacje ze specjalistami lokalnymi.

Wynikiem takiego sposobu prowadzenia prac, w tworzenie Programu zaangażowanych było wiele stron, a przede wszystkim przedstawiciele gminy, starostwa powiatowego oraz przedstawiciele obiektów użyteczności komunalnej.

Projekt Programu ochrony środowiska dla gminy **Włoszakowice**, zaopiniowany przez Zarząd Powiatu leszczyńskiego oraz uzgodniony przez komisję Rady Gminy został przedstawiony Radzie Gminy do przyjęcia w formie uchwały.

1.5 Uwarunkowania Programu

Założenia wyjściowe do opracowania Programu ochrony środowiska dla gminy **Włoszakowice** opierają się na uwarunkowaniach zewnętrznych, dotyczących wszystkich regionów i powiatów w skali województwa, oraz wewnętrznych, które wynikają z zamierzeń rozwojowych gminy **Włoszakowice**. Uwarunkowania te determinują przyszły kształt gospodarczy, społeczny oraz środowiskowo-przestrzenny gminy, dlatego też istotne jest omówienie najważniejszych dokumentów, które wyznaczają ramy dla niniejszego programu ochrony środowiska, zarówno w skali krajowej, wojewódzkiej, powiatowej jak i gminnej.

Jako podstawę niniejszego Programu przyjęto zasady cele i zadania polityki ekologicznej Państwa, ujęte w dokumentach:

- o II Polityka Ekologiczna Państwa;
- o Program wykonawczy do II PEP na lata 2002 – 2010;
- o Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 –2010 (zgodna z wymogami ustawy "Prawo ochrony środowiska").

1.5.1 Zasady polityki ekologicznej

Polityka ochrony środowiska gminy **Włoszakowice** jest oparta na zasadach polityki ekologicznej państwa. II Polityka Ekologiczna Państwa jest dokumentem odzwierciedlającym deklarowaną przez Polskę konieczność realizacji zasad zrównoważonego rozwoju. Oprócz **zasady zrównoważonego rozwoju** jako kluczową i nadrzędną, przyjętej w Konstytucji RP, uwzględniono również szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, w tym:

- zasada przezorności,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- zasadę integracji,
- zasada regionalizacji,
- zasada uspołecznienia polityki ekologicznej,
- zasadę prewencji,
- zasadę „zanieczyszczający płaci”,
- zasada subsydiarności,
- zasada klauzul zabezpieczających,
- zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Zasady polityki ekologicznej, wymienione powyżej, odnoszą się zarówno do sposobów, zakresu jak i instrumentów służących osiąganiu celów tej polityki, z których nadrzędnym jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego w XXI wieku oraz stworzenie podstaw dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju kraju.

1.5.2 Uwarunkowania wojewódzkie

Cele polityki ekologicznej państwa, a w nawiązaniu do niej wojewódzkiego programu ochrony środowiska nakreślają **kierunki działania** dla programu ochrony środowiska gminy Włoszakowice. Niniejszy program uwzględnia w kierunki działań określone w *Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego* [1]. Kierunki te rzutują także pośrednio lub bezpośrednio na politykę ekologiczną powiatu leszczyńskiego.

Program ochrony środowiska dla gminy Włoszakowice uwzględnia uwarunkowania wynikające ze „Strategii rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Wielkopolsce” [35]. W *Strategii* wyodrębniono **cztery typy produkcyjno-ekonomiczne rolnictwa** oraz **pięć typów obszarów wiejskich**. Biorąc pod uwagę intensywność zorganizowania produkcji rolniczej, udział gospodarstw produkujących głównie na rynek oraz samoocenę szans rozwojowych gospodarstw, gminę **Włoszakowice** zakwalifikowano do **IV typu produkcyjno-ekonomicznego**. Rolnictwo typu IV (bardzo intensywne, w wysokim stopniu powiązane z rynkiem) obejmuje 5 powiatów z południowej części Wielkopolski.

1.5.3 Uwarunkowania ze „Strategii rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013”

Zgodnie ze Strategią rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013 [50], na podstawie analizy silnych stron oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę wszystkie zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju gminy, sformułowano następującą deklarację:

**„Gmina Włoszakowice dąży do zrównoważonego rozwoju,
wspierając przedsiębiorczość, wykorzystując potencjał turystyczny
i walory przyrody oraz rozwijając tradycje kultury”**

Rozwój gminy ma więc nastąpić między innymi w oparciu o rozwój gospodarczy (przy poszanowaniu środowiska naturalnego), co zapewni ciągły wzrost potencjału ekonomicznego w przyszłych latach. Jednocześnie poszerzone zostanie spektrum usług oferowanych mieszkańcom. Ważnym elementem procesu kształtowania rozwoju gminy Włoszakowice jest opieranie się na tradycji kulturowej i lokalnym folklorze [50].

W rezultacie przeprowadzonych warsztatów sformułowano trzy strategiczne cele rozwoju Włoszakowic [50]:

1. Rozwój gospodarki

2. Podnoszenie poziomu życia mieszkańców

3. Wykorzystanie walorów przyrody

Dla osiągnięcia każdego z celów Strategia przewiduje szereg programów i projektów. Poniżej wskazano te z projektów, które związane są z ochroną środowiska i które zostały uwzględnione w niniejszym Programie ochrony środowiska (przedstawiono je w odpowiednich rozdziałach zgodnie z ich tematyką):

1. Rozwój gospodarki

1.1. Rozwój usług komunalnych

- 1.1.1. Opracowanie koncepcji i dokończenie kanalizacji gminy;
- 1.1.2. Dokończenie wodociągowania gminy;
- 1.1.3. Modernizacja sieci wodociągowych na terenie gminy;
- 1.1.4. Przystąpienie do projektu budowy wysypiska i zakładu utylizacji odpadów z miastem Leszno;

1.2. Rozwój sieci drogowej

- 1.2.1. Remonty dróg gminnych i powiatowych, zwiększenie nośności dróg o istotnym znaczeniu gospodarczym;
- 1.2.2. Rozbudowa sieci dróg gminnych i powiatowych w obszarze subregionu (N.Tomyśl, Leszno, Grodzisk, Gostyń Jarocin, Konin);

1.3. Wsparcie rozwoju gospodarczego

- 1.3.1. Dalsza promocja terenów inwestycyjnych i ich sukcesywne uzbrajanie;
- 1.3.2. Opracowanie planów szczegółowych zagospodarowania przestrzennego;
- 1.3.3. Wsparcie rozwoju MŚP, współpraca z przedsiębiorcami;
- 1.3.4. Wspieranie rozwoju alternatywnych źródeł energii;

2. Podnoszenie poziomu życia mieszkańców

2.2. Inne usługi społeczne

- 2.2.1. Lobbing na rzecz utworzenia Zintegrowanego Systemu Ratownictwa we Włoszakowicach;

3. Wykorzystanie walorów przyrody

3.1. Kontrolowany rozwój turystyczno-rekreacyjny gminy Włoszakowice

- 3.1.1. Wspieranie rozwoju bazy turystyczno-rekreacyjnej i bazy sportów wodnych;
- 3.1.2. Rozbudowa osiedli domów letniskowych w kierunku budownictwa całorocznego (uzbrojenie terenów, budowa dróg, plany zagospodarowania);

- 3.1.3. Modernizacja i udrożnienie szlaku kajakowego (Konwaliowego) biegnącego przez teren 4 gmin;
- 3.1.4. Tworzenie i utrzymanie szlaków turystycznych (pieszych, konnych i rowerowych);

3.2. Horyzontalne wsparcie rozwoju turystyki

- 3.2.2. Intensyfikacja zalesień na terenie gminy;

2. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

Szczegółowa charakterystyka gminy **Włoszakowice** przedstawiona została z osobnym dokumencie (załączniku) „**Ocena stanu aktualnego**” stanowiącym integralną część niniejszego Programu [...].

3. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

3.1 Wstęp

Na stan środowiska naturalnego gminy **Włoszakowice** ma wpływ rozwój społeczno-gospodarczy. Analiza poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji rozwojowych i kierunków zmian z punktu widzenia oddziaływania na środowisko pozwala na prognozę oddziaływań negatywnych i podjęcie działań mogących zminimalizować to oddziaływanie.

Przedstawiając perspektywiczny rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki w relacji do środowiska, pod uwagę wzięto następujące dziedziny:

- o System transportowy;
- o Turystyka i rekreacja;
- o Rolnictwo i osadnictwo;
- o Przemysł;
- o Sytuacje kryzysowe;
- o Edukacja ekologiczna.

Dla każdej dziedziny przedstawiono stan wyjściowy (w Ocenie stanu aktualnego) i tendencje zmian. Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju sformułowano średnioterminowy cel zintegrowany z ochroną środowiska, strategię realizacji celu, w tym działania minimalizujące zagrożenia w każdej z dziedzin rozwoju.

Jako podstawę przyjęto deklarację określoną w Strategii rozwoju gminy [50]: „**Gmina Włoszakowice dąży do zrównoważonego rozwoju, wspierając przedsiębiorczość, wykorzystując potencjał turystyczny i walory przyrody oraz rozwijając tradycje kultury**”.

Zgodnie ze Strategią rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013 [50] określono analizę sytuacji gminy w dziedzinie **infrastruktury**. Poniższa tabela przedstawia słabe i mocne strony:

Tabela 3.1 Słabe i mocne strony infrastruktury gminy Włoszakowice [50]

Silne strony	Braki, problemy
• Nowa oczyszczalnia ścieków w Grotnikach • Rozpoczęta inwestycja skanalizowania części gminy - Grotniki (100%), Włoszakowice (70%), Bukówiec Górny (30%), Boszkowo przy jeziorze • Wdrożony program segregacji odpadów	• Niekorzystne położenie komunikacyjne • Brak zwodociągowania wsi Dominice, oraz Boszkowa - letniska • Rury cementowo-azbestowe w części sieci wodociągowej
• System odbioru odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych	• Włączenie Jezierzyc Kościelnych i Zbarzewa do sieci zasilanej z ujęcia w Krzyczku Wielkim

Silne strony	Braki, problemy
• Stosunkowo duża liczba i powierzchnia oddawanych do użytku mieszkań w budownictwie jednorodzinnym • Duża liczba sklepów przypadająca na 1000 mieszkańców (12,0) • Pełna telefonizacja (sieć doziemna we wszystkich miejscowościach), istniejące światłowody, sieci komórkowe • Rezerwy mocy energetycznych • Pięć hydroforni wodociagowych automatycznych z rezerwami w Bukówcu Górnym i Krzycku Wielkim • Wprowadzenie autobusu szynowego na linii PKP	• Konieczność budowy składowiska odpadów i zakładu utylizacji (wspólnie z okolicznymi gminami) • Zanieczyszczanie lasów przez letników w Boszkowie • Duży odsetek dróg nieutwardzonych • Zły i pogarszający się stan głównych dróg powiatowych dojazdowych do gminy • Brak inwestycji w infrastrukturę chodnikową i rowerową • Brak możliwości gazyfikacji gminy • Malejąca liczba połączeń kolejowych • Brak alternatywnych źródeł energii

3.2 System transportowy

Wprowadzenie

Dotychczasowe działania w dziedzinie drogownictwa na terenie gminy polegały głównie na bieżącym utrzymaniu istniejącego stanu dróg. Poważnym problemem w życiu codziennym mieszkańców jest duży odsetek dróg nieutwardzonych, co utrudnia dojazdy do domostw, szczególnie w trudnych warunkach atmosferycznych [50].

Zarówno z punktu widzenia poziomu życia mieszkańców, jak i możliwości rozwoju gospodarczego, ocena położenia komunikacyjnego gminy jest raczej negatywna. Związana jest z tym dostępność komunikacyjna tych terenów, spadająca niestety wraz z likwidacją połączeń kolejowych i autobusowych. Sytuację tą pogarsza jeszcze stan dróg na terenie gminy, który ulega stopniowej degradacji, a należy pamiętać, że duża część z nich to trasy o nieutwardzonej nawierzchni [50]. Część ciągów nie posiada poboczy oraz chodników, zaś szerokość wybranych odcinków jezdni nie odpowiada przewidzianym dla nich norm szerokości. Modernizacja sieci drogowej jest w związku z tym jednym z podstawowych zadań jakie stoi przed samorządami (w tym także gminnym).

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

- 1) **Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg gminnych i pozostałej infrastruktury drogowej.**
- 2) **Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się ludzi i towarów.**

Transport drogowy

Według przewidywań do roku 2015 transport drogowy będzie podstawowym rodzajem transportu. Wiązać się z tym będzie wzrost liczby użytkowników samochodowych i natężenia ruchu. Wzrośnie również ruch tranzytowy. Stąd istotne dla rozwoju ruchu drogowego na terenie gminy będzie:

- budowa i modernizacja drogowej infrastruktury towarzyszącej (oznakowanie, mosty, sygnalizacja),
- budowa parkingów, zmiana nawierzchni gminnych dróg gruntowych na asfaltowe, budowa i poprawa nawierzchni chodników.
- segregacja ruchu kołowego i pieszego przy przejściu dróg przez tereny zabudowane.

W celu usprawnienia komunikacji drogowej w gminie i połączenia wszystkich wsi siecią tras o dobrym stanie technicznym planuje się wykonanie szeregu zadań inwestycyjnych. Przedstawione zostały one w rozdziale *Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2005 – 2008* [50]. Ponadto gmina **Włoszakowice** przewiduje realizację następujących kierunkowych zadań:

- dalsze utwardzanie dróg gruntowych przebiegających pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy;
- podjęcie stopniowej budowy ścieżek rowerowych pomiędzy wszystkimi miejscowościami gminy, szczególnie pomiędzy Włoszakowicami, Bukówcem Górnym, Grotnikami i Boszkowem.

Całkowity koszt planowanych inwestycji gminnych szacuje się na około 6 mln złotych. Projekt zakłada również pozyskanie środków z funduszy europejskich. Należy podkreślić, że modernizacje i budowa dróg gminnych, chodników itp. zajmują znaczną pozycję w planowanych zadaniach inwestycyjnych gminy. Inwestycje te klasyfikowane są jako zadania priorytetowe.

Ważną kwestią dla rozwoju gminy jest dobra komunikacja z ośrodkami o znaczeniu regionalnym. Gmina **Włoszakowice** i gminy sąsiednie zainteresowane są budową nowoczesnych dróg o szerokości 7 metrów z pasami bocznymi. Najbardziej znaczące dla gminy Włoszakowice są drogi:

- **Włoszakowice – Leszno** (dojazd do szkół, droga na południe Polski i do granicy państwa z Republiką Czeską);
- **Włoszakowice – Wolsztyn** (droga do zachodniej granicy państwa, kierunek wyjazdu nad morze);
- **Włoszakowice – Wschowa** (przedsiębiorcy z gminy tą drogą wywożą swoje towary, ponadto jest skrótem drogi do Poznania dla mieszkańców Głogowa);
- **Włoszakowice – Śmigiel** (trasa na Poznań, którą wywożone są towary pochodzące z pobliskich przedsiębiorstw do centrum Polski).

Transport rowerowy

W transporcie rowerowym istotne będzie realizacja systemu ścieżek rowerowych, głównie w powiązaniu z atrakcyjnymi turystycznie obszarami. Na terenie powiatu leszczyńskiego zakłada się projekt budowy ciągów pieszo-rowerowych zlokalizowanych wzdłuż dróg powiatowych. Celem budowy ścieżek rowerowych jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez wyeliminowanie ruchu rowerowego i pieszego z jezdni, a w szczególności ułatwienie dojazdu do szkół, zakładów pracy itp. jak również zwiększenie atrakcyjności terenów turystycznych na terenie powiatu. Przy wyznaczaniu ciągów rowerowych uwzględniono następujące elementy:

- obciążenie ruchem,
- koszt budowy,
- ukształtowanie terenu,
- stan własności terenów przyległych do dróg,
- przepisy o ruchu drogowym.

Część tych ciągów, szczególnie na obszarze zabudowanym poprowadzona będzie po istniejących chodnikach, które ulegną przebudowie, natomiast część budowana będzie od podstaw, szczególnie w terenie niezabudowanym. Na obszarach przez tereny leśne możliwa będzie lokalizacja ciągów w pasach przeciwpożarowych, bez konieczności dokonywania wycinki drzewostanu. Projektowane ciągi będą posiadały szerokość 2,0 – 3,0 m i konstrukcję określoną przepisami Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. Poniższa tabela przedstawia zadania związane z ciągami pieszo-rowerowymi jakie będą realizowane na terenie gminy **Włoszakowice**.

Tabela 3.2 Projektowane ciągi pieszo-rowerowe na drogach powiatowych

L.p.	Gmina	Przebieg trasy - zadanie	Lokalizacja - opis	Długość [km]	Orientacyjna wartość [zł]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1.	Włoszakowice	Droga nr 21115 odc. Włoszakowice-Boszkowo-granica ZDP	Strona prawa lub lewa	5,4	3 300 000	Pismo Zarz. Dróg Gminnych z dn. 10.11.04
2.		Drogi nr 21201, 21120, 21121 odc. Włoszakowice - Grotniki	Strona prawa lub lewa	3,1	1 500 000	j.w.
3.		Droga nr 21120 odc. Włoszakowice-Bukówiec G.	Strona prawa	1,5	700 000	j.w.

Ponadto przewiduje się budowę ciągów pieszo-rowerowych między miejscowościami: Jezierzycze Kościelne – Włoszakowice, Bukówiec Górny – Sadzia – Krzycko Wielkie.

Transport kolejowy

Zgodnie z ogólną polityką transportową Państwa przewiduje się, że transport kolejowy w perspektywie 2010 roku nie będzie się rozwijał w sposób intensywny. Znaczenie kolei w zakresie przewozów pasażerskich, w relacjach regionalnych i lokalnych będzie zależało od zakresu zmian strukturalnych PKP. Prognozy są raczej niekorzystne dla ruchu regionalnego i lokalnego.

Należy zaznaczyć, że zmniejszenie wykorzystania transportu kolejowego i przewozów regionalnych nie jest korzystne dla ochrony środowiska. Wykorzystanie transportu kolejowego pozwoliłoby na zmniejszenie natężenia ruchu samochodów ciężarowych na drogach, a co za tym idzie na: zmniejszenie hałasu komunikacyjnego, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wydaje się, że problem ten można by częściowo rozwiązać na szczeblu regionalnym.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań minimalizujących zagrożenia

Drogi kołowe należą do liniowych źródeł zanieczyszczeń. Wzdłuż dróg odnotowuje się zwiększoną koncentrację zanieczyszczeń w atmosferze, a także w gruntach, ciekach powierzchniowych i zbiornikach wodnych zlokalizowanych przy nich. Największe natężenie ruchu odnotowuje się na drogach krajowych, wojewódzkich, a w okresie letnim również na drogach powiatowych i częściowo i gminnych.

Główne zagrożenia środowiska to:

- emisja spalin,
- emisja hałasu,
- degradacja terenów cennych przyrodniczo, w tym zagrożenie dla korytarzy ekologicznych,
- awarie drogowe (np. awarie autocystern itp.).

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia (według hierarchii ważności):

1. poprawa standardów technicznych sieci drogowej (zwiększenie płynności i przepustowości sieci drogowej);
2. budowa obwodnic i obejść drogowych (np. dla Włoszakowic i Bukowca Górnego [53]);
3. Ochrona mieszkańców przed hałasem komunikacyjnym np. poprzez budowę ekranów akustycznych i pasów zwartej zieleni ochronnej w miejscach newralgicznych;
4. Intensyfikacja ruchu rowerowego, m.in. poprzez: likwidowanie barier technicznych, tworzenie układu ścieżek rowerowych;
5. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań komunikacyjnych.

Oczekiwane rezultaty tych inwestycji to:

- zmniejszenie emisji spalin do powietrza,
- skrócenie czasu przejazdu,
- wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg,

- oszczędność kosztów przejazdu,
- obniżenie kosztów utrzymania dróg,
- podniesienie atrakcyjności terenów przyległych,
- zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.

Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2005 – 2008

Podstawowe zadania drogowe realizowane przez gminę Włoszakowice przewidziane zostały w **Planie Rozwoju Lokalnego** gminy Włoszakowice na lata 2004-2013 [29] oraz w **Strategii** rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013 [50]. Zadania realizowane przez powiat (w imieniu Zarządu Powiatu jednostką realizującą jest Zarząd Dróg Powiatowych w Lesznie) przewidziane zostały w Planie Rozwoju Lokalnego powiatu leszczyńskiego na lata 2004-2006 [6]. Poniższe tabele przedstawiają zadania zaplanowane do roku 2008. Oprócz nich poniżej określono także dodatkowe zadania jakie należy podjąć w celu poprawy sytuacji w sferze infrastruktury komunikacyjnej. Ich celem strategicznym jest wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej. Zadania realizowane w późniejszym okresie przedstawione zostały w kolejnym rozdziale.

System transportowy						
DZIAŁANIA INWESTYCYJNE						
1.	Przedsięwzięcie (wg PRL [29])	Przebudowa drogi Jezierzycze – Kościelne kier. Mała Wieś,				
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2006				
	Koszty w latach 2004 - 2008 (tys. zł)	2004	2005	2006	2007	2008
	-	-	280	-	-	
Źródła finansowania		budżet gminy, UE				
2.	Przedsięwzięcie (wg PRL [29])	Położenie asfaltu przez m. Skarżyn, długość – 1,1 km				
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2006				
	Koszty w latach 2004 - 2008 (tys. zł)	2004	2005	2006	2007	2008
	-	-	360	-	-	
Źródła finansowania		budżet gminy, UE				
3.	Przedsięwzięcie (wg PRL [29])	Przebudowa ul. Wolności we Włoszakowicach, 1200 mb				
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2007-2008				
	Koszty w latach 2004 - 2008 (tys. zł)	2004	2005	2006	2007	2008
	-	-	-	800		
Źródła finansowania		budżet gminy, UE				

Do zadań koordynowanych, realizowanych przez Powiat Leszczyński¹, należą:

- Budowa obejścia m. Świąciechowa oraz przebudowa drogi Leszno – Jezierzycze i dalej do granicy z gminą Przemęt;
- Budowa drogi powiatowej Nr 21121 m. Dłużyna – Skarżyn.

Pozostałe przedsięwzięcia

Planowane zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Włoszakowice w latach 2007-2013 obejmują [29]:

1. Przebudowa ul. Grotnickiej, 900 mb, lata: 2008-2010, koszt łącznie: 730 tys. zł;
2. Przebudowa ul. Zalesie, 740 mb, lata: 2008-2010, koszt łącznie: 1.000 tys. zł;
3. Budowa dróg na Osiedlu 700-lecia w Krzycku Wielkim, lata: 2008-2010,

¹ Szczegółowe informacje o przedsięwzięciach zawarte są w Planie rozwoju lokalnego powiatu leszczyńskiego [6].

4. Budowa dróg równoległych w Bukówcu Górnym, lata: 2008-2010,
5. Budowa drogi równoległej w Jezierzycach Kościelnych, lata: 2008-2010,

Według Planu Rozwoju Powiatu Leszczyńskiego [6] podokres 2007-2010 wiązać się będzie z dalszą realizacją projektów powiatowych, które z przyczyn finansowych, wagi problemu jak i przygotowań technicznych, przesunięte zostały do realizacji w późniejszym terminie. Lista projektów i zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy Włoszakowice w **latach 2007-2010** w ramach Planu Rozwoju Powiatu [6] obejmuje:

1. Budowa drogi 21201 Jezierzycy – Włoszakowice,
2. Przebudowa drogi 21115 Włoszakowice – Przemęt, m. Boszkowo (ul. Dworcowa),
3. Budowa drogi 21102 odcinek od drogi 21201 do skrzyżowania z drogą gminną w m. Krzycko Wielkie,
4. Remont drogi 21120 Włoszakowice – Bukowiec,

3.3 Turystyka i rekreacja

Wprowadzenie

Na terenie gminy Włoszakowice znajdują się tereny zagospodarowane turystycznie. Znane pod względem turystycznym są okolice Boszkowa nad jeziorem Dominickim, przyciągające turystów nie tylko z okolicznych gmin. Istnieją tam warunki do uprawiania różnych sportów wodnych [50].

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

1) Rozwój turystyki i agroturystyki poprzez optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych.

Jednym z priorytetów w działalności samorządu gminnego zapisanym w Strategii gminy [50] jest „wykorzystanie i kształtowanie walorów turystycznych”. Władze gminy zamierzają stymulować rozwój tej sfery poprzez realizację branżowych programów, mających na celu zwiększyć atrakcyjność okolic Włoszakowic oraz promować wizerunek gminy wśród potencjalnych zewnętrznych odbiorców usług turystycznych. Jedną z możliwości jest wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków.

Perspektywy rozwoju turystyki

Aby dbać o rozwój turystyki w harmonii z ochroną przyrody konieczna jest współpraca na szczeblu gminnym w zakresie:

1. wyposażenia prywatnych działek rekreacyjnych w bezpieczne dla środowiska urządzenia sanitarne (obowiązek właściciela),
2. budowania i rozbudowania sieci kanalizacyjnej oraz systemu zagospodarowania odpadów,
3. dbałość o czystość i zagospodarowanie szlaków turystycznych,

Rozwój rolnictwa, turystyki i wypoczynku oraz budownictwa wymagać będzie godzenia, często sprzecznych interesów, poprzez **racjonalne kształtowanie obszarów wiejskich** w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających ustalenia planów urządzeniowo-rolnych.

Wspieranie rozwoju bazy turystyczno-rekreacyjnej i bazy sportów wodnych

Ważnym elementem planowanego ruchu turystycznego jest przyciągnięcie amatorów sportów wodnych, co wymaga zwrócenia uwagi na dostosowanie akwenów na terenie gminy pod względem możliwości żeglowania i rozbudowę infrastruktury nadbrzeżnej. W ramach tego projektu za najważniejsze przedsięwzięcia uznano następujące zadania [50]:

- dalsza budowa promenady wokół jeziora Dominickiego;
- dalsza budowa plaż, ścieżek i miejsc widokowych przy pozostałych jeziorach;
- wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych w obrębie jezior znajdujących się w tej okolicy;
- dalsza rozbudowa portu jachtowego i bosmanatu przy jeziorze Dominickim oraz przystani na pozostałych jeziorach;
- zagospodarowanie terenów zielonych w okolicy jeziora;
- dalsze udostępnianie terenów pod zabudowę w okolicy jezior.

W efekcie tych działań powstanie 40 nowych miejsc do cumowania łodzi przy nabrzeżach jeziora, a także poprawi się jakość infrastruktury na przylegających do jeziora terenach rekreacyjnych. Na terenie miejscowości Boszkowo przewiduje się także wyznaczenie terenów pod budowę hoteli i ośrodków wypoczynkowych. W związku z ogromną ilością turystów przebywających w Boszkowie w okresie letnim ważne jest również wyznaczenie nowych terenów pod plaże i przede wszystkim zwiększenie liczby parkingów co poprawiłoby poziom bezpieczeństwa przebywających w tej miejscowości wczasowiczów [50].

Tworzenie i utrzymanie szlaków turystycznych

Priorytetowym projektem jest podniesienie funkcjonalności zagospodarowania akwenów wodnych, w szczególności przywrócenie funkcjonalnych połączeń między jeziorami w celu stworzenia jednolitego systemu szlaków kajakowych. Zgodnie ze Strategią [50] istnieje potrzeba odbudowy byłego „**Szlaku Konwaliowego**”, co znacząco wydłuży trasy potencjalnych spływów kajakowych. Podstawowymi zadaniami jakie wyodrębniono dla realizacji tego projektu są:

- oczyszczenie kanału jezioro Małe – jezioro Wielkie o długości 400 metrów wraz z odbudową mostu betonowego;
- oczyszczenie kanału jezioro Trzebidzkie – jezioro Małe o długości 1700 metrów;
- odmulenie i udrożnienie kanału między jeziorem Boszkowskim, jeziorem Wielkim, jeziorem Małym i jeziorem Starkowskim, podubowanie niezbędnego mostu umożliwiającego przepływ pod nim kajaków, łodzi i żaglówek,
- odmulenie i udrożnienie kanału łączącego jezioro Dominickie z jeziorem Boszkowskim Wielkim w tym przebudowa mostu w drodze powiatowej na ul. Dworcowej w Boszkowie;
- odbudowa kanału łączącego jezioro Krzywce z jeziorem Dominickim.

Należy zauważyć, że przedsięwzięcia te mają na celu nie tylko udrożnienie szlaków wodnych, ale także poprawić infrastrukturę nadbrzeżną, w tym odbudowę mostów i kładek.

W celu zapewnienia możliwie szerokiej oferty turystycznej zgodnie ze Strategią [50] przewiduje się budowę nowych, jak i modernizację istniejących już szlaków (na lądzie). Uwzględniając specyfikę poszczególnych sposobów uprawiania aktywnego wypoczynku zaprojektowano w części odrębne szlaki piesze, rowerowe i konne. Planuje się wybudowanie ścieżki rowerowej wokół jeziora Dominickiego, ścieżki z Boszkowa do Charbielina i dalej w kierunku Trzebidzy oraz ścieżki z Boszkowa przez Dominice, Papiernię do Krzyżowca.

Promocja turystycznego wizerunku gminy

Rozwój turystyki na terenie gminy Włoszakowice zależy nie tylko od bezpośrednich inwestycji w infrastrukturę rekreacyjną. Rolą samorządu gminnego jest również wsparcie o charakterze horyzontalnym sektora turystycznego, polegające między innymi na promocji tych obszarów jako atrakcyjnych turystycznie.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Turystyka i rekreacja					
DZIAŁANIA INWESTYCYJNE					
1.	Przedsięwzięcie (wg Strategii gminy [50])	Modernizacja bazy, przystani i inne działania sprzyjające rozwojowi sportów wodnych: - przygotowanie terenu, karczowanie, mury oporowe, pomost - remont i przebudowa ślipu - promenada, bosmanat, zagospodarowanie terenów zielonych			
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	b.d.			
	Koszty w latach 2005 - 2007 (w tys. PLN)	2005	2006	2007	2008
		-	-	-	-
	Źródła finansowania	budżet gminy			
2	Przedsięwzięcie (wg Strategii gminy [50])	Przystosowanie szlaku Konwaliowego na potrzeby turystyki kajakowej i jachtowej: - oczyszczenie kan. J. Małe – J. Wielkie (400 m) - oczyszczenie kan. J. Trzebidzkie – J. Małe (1700 m) + odbudowa kładki - kanał Boszkowski – J. Małe (1500 m) - kanał J. Krzywce – J. Dominickie (250 m) + most			
	Jednostki realizujące	do ustalenia (w tym udział Gminy Włoszakowice, w porozumieniu z WZMiUW)			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	b.d.			
	Koszty w latach 2005 - 2007 (w tys. PLN)	2005	2006	2007	2008
		-	-	-	-
	Źródła finansowania	budżet gminy (654 tys. zł), fundusze strukturalne UE			

3.4 Rolnictwo i osadnictwoWprowadzenie

Charakter produkcji rolnej na terenie gminy determinowany jest jakością gruntów. Ponad połowę z nich stanowią gleby V i VI klasy co wpływa negatywnie na efektywność upraw. Uwzględniając ten fakt pozytywnie należy ocenić zróżnicowanie produkcji w gospodarstwach gminnych, wiele z nich jest ukierunkowanych na uprawy pieczarek czy roślin szklarniowych. Struktura wielkości gospodarstw rolnych na terenie gminy jest zbyt rozdrobniona, co odbijać się musi na efektywności produkcji, jednak dla części małych gospodarstw rolnictwo jest jedynie pobocznym źródłem utrzymania [50].

Sektor rolnictwa, mimo iż jest ważną gałęzią gospodarki gminy, koncentruje w sobie szereg negatywnych zjawisk. Porównanie słabych i mocnych stron rolnictwa, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3.3 Analiza słabych i mocnych stron rolnictwa [6]

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
rozdrobniona struktura obszarowa gospodarstw, mała skala produkcji, nadmiar siły roboczej na terenach wiejskich	wysoki poziom uzyskiwanych plonów, wysoka wydajność zwierząt gospodarskich i duże zaplecze paszowe
niekorzystne warunki klimatyczne i glebowe dla produkcji rolniczej na dużej części obszaru powiatu	wysoki poziom kultury rolnej oraz świadomość i umiejętności stosowania nowoczesnych rozwiązań technicznych
niewystarczająca znajomość przez producentów rolnych zasad ekonomii i marketingu w gospodarce rynkowej	tradycyjna pracowitość i umiejętność wdrażania nowoczesnych rozwiązań przez rolników
mała ilość zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, posiadających uprawnienia eksportowe na rynek UE	duży potencjał użytków rolnych, duże zasoby pracy, dobre wyposażenie gospodarstw rolnych w budynki inwentarskie i maszyny rolnicze.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe (według hierarchii ważności)

- 1) **Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska;**
- 2) **Promocja terenów inwestycyjnych i ich sukcesywne uzbrajanie;**
- 3) **Powiązanie projektów planów zagospodarowania z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu i województwa.**

Poprawa struktury jakościowej, wartości przyrodniczej i gospodarczej użytków rolnych.

Rewaloryzacja użytków rolnych będzie prowadzić do podwyższenia ich wartości przyrodniczej i gospodarczej, jak również przyczyni się do poprawy struktury jakościowej gruntów. Systematycznie wyłączane będą z użytkowania rolniczego i zalesiane grunty najslabsze – V i VI klasy. Z drugiej strony, ochronie podlegać będą grunty wyższych klas oraz grunty na glebach pochodzenia organicznego.

Zmiany w osadnictwie

W procesie integracji z UE za kluczowe należy uznać skuteczne zrestrukturyzowanie lokalnego rolnictwa. Podobnie, jak w całym kraju obserwowane będzie odchodzenie rolników do zajęć poza rolniczych i zmniejszanie zatrudnienia w rolnictwie. Z punktu widzenia ochrony środowiska ważne będą działania prowadzące do minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich, jak również działania edukacyjne rolników z zakresu stosowania zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Zachowanie wartości przyrodniczych obszaru gminy uzależnione jest od tradycyjnych metod gospodarowania, opartego o gospodarstwa małe, prowadzone indywidualnie, bądź współpracujące między sobą.

Rozwój infrastruktury technicznej

Przyciągnięcie nowych inwestorów to jeden z priorytetów działań samorządu. Zwiększenie liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy jest zjawiskiem wielce pożądanym dla gospodarki gminnej. Przyczynia się to nie tylko do bezpośredniego wzrostu dochodów budżetu gminy (poprzez udział w podatku dochodowym od osób prawnych czy wpływach z podatku od nieruchomości), ale także wpływa na rozwój lokalnego rynku pracy i jakość życia mieszkańców [50].

Należy podkreślić, że samorząd lokalny nie dysponuje, zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych, narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie gminy. Jednym z narzędzi pośredniego oddziaływania władz lokalnych na sytuację ekonomiczną gminy jest promowanie terenów przeznaczonych pod inwestycje i podnoszenie ich atrakcyjności poprzez wyposażanie w niezbędne instalacje infrastrukturalne. Dla potencjalnych inwestorów problem uzbrojenia terenu jest kluczową kwestią, często decydującą o lokalizacji danego zakładu. **Problemem gminy ze względu na ograniczoną ilość środków jest dylemat czy uzbrajać nowe tereny przeznaczone pod budownictwo czy tereny już zainwestowane.**

Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej będzie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i poprawy życia mieszkańców obszarów wiejskich. Ważną potrzebą jest systematyczna modernizacja i budowa systemów melioracji.

W związku z rozwojem infrastruktury nastąpi podniesienie poziomu życia mieszkańców, a także teren gminy stanie się bardziej atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów.

Główne zagrożenia środowiska (w zakresie rolnictwa):

- o zanieczyszczenia obszarowe²;
- o niebezpieczeństwo pogorszenia się stanu gleb i użytków zielonych;
- o niewłaściwe użytkowanie gruntów podatnych na erozję wodną i wietrzną;
- o chemizacja i intensyfikacja rolnictwa.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia (według hierarchii ważności):

1. poprawa struktury jakościowej, wartości przyrodniczej i gospodarczej użytków rolnych;
2. rozwój infrastruktury technicznej;
3. modernizacja i budowa systemów melioracyjnych pól;
4. edukacji rolników, w tym wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych” (działanie połączone z zagadnieniem „Ochrona gleb”).

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Rolnictwo					
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE					
1	Przedsięwzięcie (wg WODR [42])	Szkolenie rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego i agroturystyki			
	Jednostki realizujące	Ośrodek Dworactwa Rolniczego			
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane			
	Lata realizacji	corocznie			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005 b.d.k.	2006 b.d.k.	2007 b.d.k.	2008 b.d.k.
	Źródła finansowania	budżet ODR, (budżet na funkcjonowanie Urzędów Gmin)			
DZIAŁANIA INWESTYCYJNE					
2	Przedsięwzięcie	Uzbrajanie terenów pod budownictwo i inwestycje			
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	corocznie			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005 b.d.	2006 b.d.	2007 b.d.	2008 b.d.
	Źródła finansowania	Środki własne			

3.5 Przemysł**Stan wyjściowy**

Zgodnie ze Strategią rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013 [50] określono analizę sytuacji gminy w dziedzinie **rozwoju gospodarczego**. Poniższa tabela przedstawia słabe i mocne strony:

Tabela 3.4 Słabe i mocne strony rozwoju gospodarczego gminy Włoszakowice [50]

Silne strony	Braki, problemy
Wysoka atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna Boszkowa	Słaba jakość gleb (ponad połowa należy do klas V i VI)
Rozwijające się budownictwo mieszkaniowe	Niekorzystna struktura gospodarstw rolnych wg powierzchni
Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych – 103,3 na tys. mieszkańców w 2003r. – wyższa niż średnia dla województwa i kraju	Bezrobocie wśród ludzi młodych
Zahamowanie wzrostu bezrobocia w roku 2003	Duża liczba osób pozostających bez pracy dłużej niż rok

² Zgodnie z informacją Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego (WODR) Oddział w Lesznie [42] w powiecie leszczyńskim niewłaściwa gospodarka odchodami zwierzęcymi stanowi większe zagrożenie ekologiczne niż stosowane w rolnictwie chemiczne środki plonotwórcze.

• Zróżnicowanie struktury podmiotów gospodarczych • Duża ilość upraw pieczarek i warzyw pod szkłem • Mentalność i inicjatywa mieszkańców	• Słaby poziom wykształcenia wśród bezrobotnych
--	---

Gmina Włoszakowice nie jest typową gminą turystyczną, prężnie rozwija się sektor gospodarczy, działają liczne zakłady prywatne oraz spółki i spółdzielnie. Z tego powodu wskaźnik bezrobocia nie jest wysoki. Użytki rolne obejmują 50% powierzchni gminy, na których istniejące gospodarstwa rolne zatrudniają 9 % ludności. Osobom chcącym podjąć działalność gospodarczą tutejszy Urząd Gminy gwarantuje pomoc doradczą [45].

Na terenie Gminy jest tylko jedno przedsiębiorstwo o czystym kapitale zagranicznym i jedno o mieszanym. Pozostałe przedsiębiorstwa, zakłady i wytwórnie zostały założone przez miejscowych mieszkańców i ciężką pracą zostały rozwinięte do dużych jednostek. Jednostki te tak się rozwinęły, że w sposób istotny zmniejszyły zatrudnienie w dość słabych bo gospodarujących na niskich klasach ziemi gospodarstwach. Dynamiczny rozwój prywatnych zakładów spowodował przejście bez napięć zatrudnionych z upadających lub przekształcających się spółdzielni. Powstały tu prywatne zakłady są głównie z branży produkującej opakowania. Można stwierdzić, że transformacja systemowa na terenie Gminy nastąpiła bez większych napięć a zmiany w gospodarce zostały dokonane przez mieszkańców Gminy bez zewnętrznego kapitału.

Ważną cechą charakteryzującą sytuację gospodarczą gminy jest aktywność mieszkańców. Wykazują się oni inicjatywą w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych, powstają nowe miejsca pracy przy wykorzystaniu miejscowego potencjału. Jednocześnie struktura branżowa jest stosunkowo zróżnicowana, co zapobiega uzależnieniu gospodarki od jednej jej gałęzi i pozwala na zrównoważony wzrost w długim okresie czasu [50].

Według danych statystycznych [18] na dzień 31.03.2004 r. w gminie **Włoszakowice** zarejestrowanych było 1028 podmiotów gospodarczych (w rejestrze REGON), co jest wartością zdecydowanie największą wśród gmin powiatu leszczyńskiego. Wśród podmiotów gospodarczych gminy wyróżnić można 996 jednostek prywatnych [6].

Tabela 3.5 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2003 r. [18]

		ogółem	S e k t o r		S p ó ł k i			Fundacje	Osoby fiz.*
			publiczny	prywatny	handl.	cywilne	spółdz.		
1.	Powiat leszczyński	4617	134	4483	144	224	35	91	3936
2	Włoszakowice	1028	32	996	20	38	4	18	907

* - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Tabela 3.6 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg wybranych sekcji w 2003 r. [18]

		Ogółem	1	2	3	4	5	6	7
1.	Powiat leszczyński	3936	475	634	1130	98	252	100	332
2	Włoszakowice	907	90	134	210	24	49	16	59

1 – przetwórstwo przemysłowe, 2 – budownictwo, 3 - handel i naprawy, 4 - hotele i restauracje, 5 - transport, gospodarka magazynowa i łączność, 6 - pośrednictwo finansowe, 7 - obsługa nieruchomości i firm, nauka.
- bez osób prowadzących gospodarstwa rolne.

Do liczących się pracodawców z terenu gminy Włoszakowice zestawionych w Planie Rozwoju Lokalnego powiatu Leszczyńskiego [6] należą m.in.

Tabela 3.7 Najwięksi pracodawcy w gminie Włoszakowice [6]

L.p.	Nazwa-siedziba	Branża	Zatrudnienie
1	WERNER KENKEL - Krzycko Małe	Opakow. z tektury	313
2	PALIMEX - Włoszakowice	Przetw. drewna	109

Na terenie całego powiatu leszczyńskiego znajdują się 303 podmioty gospodarcze, które kiedykolwiek były w sferze zainteresowania WIOŚ (Delegatura w Lesznie) [17]. W roku 2003 przeprowadzono kontrole w zakresie: gospodarki wodno-ściekowej, poważnych awarii, ochrony powietrza, gospodarki odpadami, wypełniania wymagań ochrony na etapie inwestycji, ochrony przed hałasem, kontroli instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego. W 12 zakładach nie stwierdzono naruszeń przepisów ochrony środowiska, w pozostałych skontrolowanych 38 zakładach takie naruszenia występowały (na terenie gminy Włoszakowice przeprowadzono 18 kontroli). Najczęściej stwierdzone zastrzeżenia dotyczyły:

1. nieuregulowania stanu formalnoprawnego w zakresie gospodarki odpadami;
2. braku prowadzenia ewidencji wytwarzanych odpadów lub prowadzenia jej w niepełnym zakresie,
3. niezgłoszenia eksploatacji instalacji wymagającej zgłoszenia,
4. nieuiszczanie opłat za korzystanie ze środowiska,

Ponadto w pojedynczych zakładach stwierdzono:

5. zaniedbania w zakresie stanu technicznego i eksploatacji urządzeń oczyszczających ścieki,
6. brak pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
7. brak urządzeń do pomiaru ilości odprowadzanych ścieków oczyszczonych ,
8. brak umów na dostawę wody i odbiór ścieków,
9. brak pozwolenia na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza,
10. nieuregulowanie stanu formalnoprawnego w zakresie unieszkodliwiania odpadów poprzez składowanie,
11. brak zgłoszenia wprowadzania na rynek produktów w opakowaniach,
12. brak sprawozdawczości z zakresu należnej opłaty produktowej,
13. brak zgłoszenia urządzeń do Urzędu Dozoru Technicznego,
14. przekroczenie norm akustycznych w środowisku.

Na podstawie przedstawionych danych można stwierdzić, że podstawowym problemem w przemyśle w zakresie ochrony środowiska jest niewystarczające przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych i zbyt wolne uzyskiwanie wymaganych zezwoleń.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

1) Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.

Rozwój drobnej przedsiębiorczości

Jednym z priorytetów w działalności samorządu gminnego zapisanym w Strategii gminy [50] jest wspieranie rozwoju działalności gospodarczej jako bardzo istotnego elementu walki z bezrobociem.

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że Urząd Gminy nie ma możliwości bezpośredniej walki z bezrobociem, ale powinien podejmować działania wspierające działalność gospodarczą. Mogą one polegać na udostępnianiu i uzbrajaniu odpowiednich terenów. Lokalizacja nowych inwestycji w danym regionie uzależniona jest bowiem od wielu czynników. Podstawowymi elementami są m.in. poziom rozwoju infrastruktury oraz jakość kapitału ludzkiego, ale duże znaczenia ma także dobra promocja i sprawna obsługa administracyjna inwestorów oraz lokalne preferencje i udogodnienia tworzone dla pozyskania inwestycji.

W przypadku Włoszakowic największą uwagę należy zwrócić na stymulowanie rozwoju przede wszystkim **drobnej przedsiębiorczości**, wykorzystując aktywność mieszkańców i lokalny potencjał, jak również sfery rolnictwa, uwzględniając fakt nie najlepszych warunków naturalnych.

Baza surowcowa w postaci lasów stanowi również element rozwoju. Istniejące profile działalności zakładów przemysłu drzewnego zaspokajają zapotrzebowanie na asortyment

produktów drewnopochodnych, a jednocześnie stwarzają możliwości współpracy pomiędzy poszczególnymi placówkami na kolejnych etapach obróbki drewna. Daje to pełną możliwość dalszego rozwoju przemysłu drzewnego przy systematycznym zwiększaniu wydajności produkcji.

Aktywność zakładów na rzecz ochrony środowiska

Zakłady przemysłowe w coraz większym stopniu ponoszą odpowiedzialność za ochronę środowiska. Zadania z tym związane nie ograniczają się do naprawy zaistniałych szkód i spełnienia wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale zmierzają do zapobiegania powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód w środowisku. Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w przemyśle jest jednym z warunków skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa. Osiągnięcie celów polityki ekologicznej nie jest możliwe bez aktywnego włączenia się przedsiębiorstw przy jednoczesnym zewnętrznym wsparciu finansowym i merytorycznym w spełnianiu obligatoryjnych wymagań. Jednym z koniecznych działań będzie uzyskanie przez zakłady pozwoleń zintegrowanych, obejmujących wszystkie elementy środowiska (zgodnie z tzw. Dyrektywą IPPC).

Według Prawa ochrony środowiska (art. 201) prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, wymaga **pozwolenia zintegrowanego**. Szczegółową klasyfikację zawiera rozporządzenie MŚ z dnia 26 lipca 2002 w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U. Nr 122/2002, poz. 1055). Dla nowych instalacji pozwolenie należy uzyskać przed rozpoczęciem użytkowania, czyli pozwolenie zintegrowane jest wymagane do pozwolenia na użytkowanie. Ustawodawca przewidział także późniejsze terminy uzyskania pozwolenia. Możliwość ta została wprowadzona ustawą z dnia 27.07.2001 r. o wprowadzeniu ustawy - *Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw* (Dz.U.Nr 100, poz. 1085). Zgodnie z art. 19.2. późniejsze terminy wprowadzone zostały osobnym rozporządzeniem, nie mogą one jednak przekroczyć dnia **31 października 2007 r.** Właściwe rozporządzenie (z dnia 26.09.2003 r. Dz.U. Nr 177, poz. 1736) określa późniejsze terminy do uzyskania pozwolenia zintegrowanego.

Według uzyskanych informacji pozwolenia zintegrowanego wymagają następujące zakłady:

	Zakład	organ wydający	stan zaawansowania prac
1.	WERNER KENKEL sp. z o.o., ul. Mórkowska 3, 64-117 Krzycko Małe	Wojewoda	pozwolenie uzyskano

Tabela 3.8 Zakłady wymagające pozwolenia zintegrowanego

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań minimalizujących te zagrożenia

Główne zagrożenia środowiska:

- > emisja zanieczyszczeń do powietrza,
- > emisja hałasu,
- > awarie przemysłowe,
- > emisja ścieków,
- > powstawanie odpadów przemysłowych.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia (według hierarchii ważności):

1. większa aktywność zakładów na rzecz ochrony środowiska,
2. restrukturyzacja przemysłu,
3. właściwe gospodarowanie terenami przemysłowymi;

3.6 Sytuacje kryzysowe

Stan wyjściowy

Podstawowym problemem mieszkańców gminy w zakresie bezpieczeństwa jest zapewnienie pomocy w sytuacjach nagłych. W takich przypadkach o powodzeniu akcji decyduje czas, w jakim jednostka ratownicza może dojechać na miejsce zdarzenia. Na terenie gminy nie powstała dotychczas stacja pogotowia ratunkowego, co skróciłoby czas dojazdu lekarza do nagłych wypadków [50].

Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego

Na szczeblu powiatu istnieje opracowany Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego [7]. Celem Planu jest zapewnienie systematycznego, skoordynowanego i efektywnego reagowania Powiatu na zdarzenia kryzysowe o skutkach wykraczających poza granice jednej gminy lub takie, które wymagają zaangażowania sił i środków przekraczających możliwości danej gminy.

Działania przewidziane w Planie w swoim ogólnym założeniu zmierzają do zapewnienia mieszkańcom powiatu leszczyńskiego podstawowych warunków ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z występowaniem:

- klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych,
- awarii technicznych, katastrof i wypadków wynikających z działalności człowieka,
- innych zdarzeń naruszających bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego jest zasadniczym dokumentem określającym zadania oraz zasady działania powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego dla Powiatu Leszczyńskiego. Te zadania to przede wszystkim:

- udzielanie pomocy gminom, w przypadku których niezbędne jest uruchomienie sił i środków będących w dyspozycji Starosty,
- jak również pozyskiwanie pomocy ze szczebla wyższego (województwa) w przypadku zdarzeń o bardzo dużej skali.

Zarządzanie kryzysowe obejmuje 4 fazy:

- **Zapobieganie** obejmuje działania eliminujące prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia (katastrofy). Działania te są długofalowe i mają na celu również redukcję skutków katastrof nieuniknionych.
- **Przygotowanie** obejmuje niezbędne działania rozszerzające zakres fazy zapobiegania. W tej fazie władze, organizacje, służby, inspekcje sporządzają plany na wypadek wystąpienia konieczności reagowania. W planach ujmuje się programy, procedury, algorytmy postępowania oraz wszelkie zasoby.
- **Reagowanie** jest konsekwencją wystąpienia lub wykrycia nadciągającego zagrożenia, klęski czy katastrofy. Generalnie faza ta obejmuje udzielenie wszechstronnej pomocy ofiarom katastrofy.
- **Odbudowa** (krótka i długofalowa) jest przedłużeniem reagowania i powinna obejmować dwa etapy:
 - I etap – do czasu zapewnienia minimalnych standardów życia (realizowana jest jeszcze w czasie fazy reagowania),
 - II etap – do czasu przywrócenia sytuacji sprzed katastrofy.

Plan Reagowania Kryzysowego Powiatu Leszczyńskiego (PRKPL) został opracowany na podstawie:

- Art.12 Ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej oraz § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania;

- Zarządzenia nr 9/03 Starosty Leszczyńskiego z dnia 28 maja 2003 r. w sprawie powołania oraz określenia składu Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego;
- Porozumienia zawartego w dniu 26 maja 2003 r. pomiędzy Prezydentem m. Leszna oraz Starostą Leszczyńskim w sprawie utworzenia Wspólnego Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego dla m. Leszna i powiatu leszczyńskiego.

Z analizy zagrożeń przeprowadzonej dla obszaru powiatu leszczyńskiego wynika, że zdrowiu, życiu i mieniu oraz środowisku mieszkańcom powiatu zagraża 16 niebezpieczeństw. Wśród nich do kategorii awarii przemysłowych zaliczyć można: **zagrożenia chemiczne i ekologiczne**. Wskazanych zostało natomiast szereg źródeł zagrożeń związanych z transportem. W skali powiatu dotyczyły one dwóch tras drogowych i czterech tras kolejowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące trasy kolejowej przebiegającej przez teren gminy Włoszakowice:

L.p.	Trasa kolejowa	Rodzaj materiału	Ilość roczna przewozów [Mg]
1.	Leszno-Wolsztyn (Krzycko-Włoszakowice-Boszkowo)	Amoniak Chlor Dwutlenek siarki Kwas siarkowy Środki ochrony roślin Środki radioaktywne	4 100 3 000 1 100 120 100 1 wagon

Tabela 3.9 Źródła zagrożeń związanych z transportem na terenie gminy Włoszakowice [7]

Na terenie gminy Włoszakowice WIOŚ prowadzi kontrole na stacjach paliw. Zgodnie z przekazanymi danymi (pismo LDM/0701/44/2626/2005 z dnia 19 lipca 2005 r.) dotychczas Delegatura w Lesznie skontrolowała następujące stacje:

L.p.	Właściciel, nazwa stacji, siedziba firmy	Lokalizacja stacji	Gmina
1	MH sp. z o.o. Krzycko	Krzycko Wielkie	Włoszakowice
2	GS Włoszakowice, ul. Kurpińskiego 33, 64-140 Włoszakowice	ul. Kurpińskiego, trasa Leszno-Zaborowice-Wolsztyn	Włoszakowice
3	Chudak Zbigniew, ul. Powstańców Wielkopolskich 46, 64-140 Włoszakowice	ul. Powstańców Wielkopolskich, trasa Leszno-Boszkowo-Wolsztyn	Włoszakowice
4	PHU ŁAGROPAL, ul. Kościańska, 64-000 Kiełczewo	b. baza SKR Włoszakowice trasa Włoszakowice-Wolsztyn	Włoszakowice

* - dane wg [17]

Tabela 3.10 Stacje paliw skontrolowane przez WIOŚ

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe (według hierarchii ważności):

- 1) **Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy**
- 2) **Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych**

Zintegrowany System Ratownictwa we Włoszakowicach

Zamierzeniem samorządu lokalnego jest zapewnienie kompleksowej pomocy w sytuacjach krytycznych, co w wydatny sposób podwyższy poziom bezpieczeństwa mieszkańców i turystów przebywających na obszarze gminy. W tym celu przewiduje się skoordynować wysiłki poszczególnych instytucji, czego efektem ma być powstanie spójnego, zintegrowanego systemu ratownictwa, w którego skład wchodziłoby przedstawiciele służb medycznych, straży pożarnej i policji. Zapewniłoby to natychmiastową interwencję odpowiednich służb dysponujących stosownym sprzętem oraz uprościło komunikację między służbami w przypadkach groźnych wypadków drogowych czy akcji pożarniczych.

Według danych WIOŚ w Poznaniu [17] w 2003 roku nie odnotowano na terenie powiatu (a zatem także gminy Włoszakowice) żadnych zdarzeń o znamionach poważnych awarii.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym				
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE				
1	Przedsięwzięcie (wg Strategii gminy [50])	Utworzenie stanowiska Zintegrowanego Systemu Ratownictwa (personel medyczny wraz z karetką pogotowia)		
	Jednostki realizujące	KM Policji w Lesznie, KM PSP w Lesznie, WSZZ w Lesznie		
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane		
	Lata realizacji	2005-2010		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
		150		
	Źródła finansowania	MSWiA, Ministerstwo Zdrowia,		

Ponadto do zadań koordynowanych mogą należeć³:

- Kontrola zakładów pod kątem składowania i wykorzystywania TŚP;
- Aktualizacja tras przewozu substancji niebezpiecznych;
- Systematyczna kontrola pojazdów przewożących TŚP.

3.7 Edukacja ekologiczna

Stan wyjściowy

Gmina Włoszakowice realizuje różnorodne zadania związane z edukacją i informacją na temat ochrony środowiska. W prowadzeniu działań na najbliższe lata pomocny jest opracowany we wrześniu 2004 r. dokument wewnętrzny „Edukacja ekologiczna w Gminie Włoszakowice” [48]. Znaczna część działań edukacyjnych związana jest z gospodarką odpadami, w szczególności selektywną zbiórką surowców wtórnych (odpadów opakowaniowych). Zadania te realizuje Gminny Zakład Komunalny sp. z o.o. Zostały one ujęte w opracowanym Planie gospodarki odpadami dla gminy Włoszakowice [9].

Pierwszym elementem w edukacji ekologicznej w gminie było opracowanie i wydanie w połowie roku 1999 w ilości 1500 szt. wydania specjalnego gazety lokalnej „NASZE JUTRO” pod nazwą „NASZE RADY NA ODPADY”. Gazeta została opracowana we własnym zakresie przez pracowników gminy odpowiedzialnych za gospodarkę odpadową. Każda rodzina nieodpłatnie otrzymała 1 egzemplarz wydania „NASZE RADY NA ODPADY”, w którym zawarto całość podstawowej informacji dotyczącej problematyki odpadów komunalnych oraz działań jakie gmina podejmuje i zamierza w przyszłości realizować w tej dziedzinie [29]. W latach 2000 – do dnia dzisiejszego priorytetem w gospodarce odpadami stała się edukacja ekologiczna, pracę ze społeczeństwem realizowano w następujący sposób [29]:

(a) spotkania z mieszkańcami

- ❖ w miesiącach marzec – czerwiec 2000 r. przeprowadzono 21 spotkań o tematyce ekologicznej.
- ❖ kontynuacją w/w spotkań jest wykorzystanie również wszelkiego typu zebrań np. sołtysów, zebrania wiejskie, zebrania rodziców w szkołach i przedszkolach, na których mówi się i przypomina o właściwych zachowaniach proekologicznych;

(b) wykorzystanie lokalnej prasy

- ❖ kontynuacją dialogu ze społeczeństwem były i są publikowane w miesięczniku gazety lokalnej „NASZE JUTRO” artykuły poświęcone zachowaniom proekologicznym, wszelkiego typu informacje o działaniach gminy w dziedzinie ochrony środowiska, o działaniach szkół i przedszkoli, o efektach selektywnej zbiórki odpadów itp.

(c) szkolenia nauczycieli

- ❖ celem objęcia programem edukacyjnym szkół i przedszkoli na terenie gminy, w ostatnich dniach sierpnia 2000 r. zorganizowane zostały „warsztaty ekologiczne” dla wybranej grupy nauczycieli. Szkolenie prowadzone było przez trenerów Regionalnego Ośrodka

³ Informacje o przedsięwzięciach zawarte są w Programie ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego [52].

Edukacji Ekologicznej z Krakowa. Nauczyciele otrzymali również pakiet materiałów do prowadzenia zajęć z dziećmi w szkołach i przedszkolach.

(d) współpraca z innymi

- ❖ w działaniach edukacyjnych korzystano również z doświadczeń innych gmin i związków, bardzo dobrze układa się współpraca z Celowym Związkiem Gmin CZG-12 w Słubicach. W ramach wymiany, Zarząd Gminy Włoszakowice ufundował 2-dniowe warsztaty ekologiczne.

(e) edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach

- ❖ w roku szkolnym 2000/2001 przeprowadzony został wśród przedszkoli i szkół z terenu gminy konkurs na zbiórkę puszek aluminiowych.
- ❖ od roku szkolnego 2001/2002 prowadzony jest konkurs „Szkolne Rady na Odpady” w ramach szkolnego programu edukacyjnego o tematyce ekologicznej, który swym zakresem obejmuje zarówno zbiórkę selektywną odpadów jak i konkursy plastyczne, literackie, przedstawienia teatralne, rajdy ekologiczne. Konkurs rocznie trwa od 15 września 20 maja każdego roku obejmując w ten sposób rok szkolny. Po zakończeniu każdej edycji następuje podsumowanie i przyznanie nagród.
- ❖ W karnawale szkoły i przedszkola organizują tzw. „bale ekoludków”, na których dzieci występują w strojach wykonanych z wszelkiego typu odpadów, na każdym balu wybierany był król i królowa balu, którzy mieli najbardziej pomysłowe stroje.

(f) powstanie Gminnego Centrum Edukacji Ekologicznej

We wrześniu 2001 r. zaczęło funkcjonować przy Gminnym Zakładzie Komunalnym we Włoszakowicach *Gminne Centrum Edukacji Ekologicznej (GCEE)*. Planowym cyklem zajęć objęte zostały klasy IV szkół podstawowych, które raz w miesiącu przychodzą na lekcje do GCEE wraz ze swoimi nauczycielami - „ animatorami środowiska”. GCEE odwiedzają również inne klasy szkół podstawowych i gimnazjum jak również przedszkola. W chwili obecnej program zajęć w GCEE funkcjonuje w oparciu o „Program współpracy GCEE ze szkołami i przedszkolami na terenie Gminy Włoszakowice w zakresie edukacji ekologicznej” w odmiennej formie.

Generalnie można powiedzieć, że dotychczasowe działania edukacyjne mają charakter zaplanowany i kompleksowy. Prowadzone są na wysokim poziomie merytorycznym i dają szereg wymiernych efektów. Ocenia się, że powinny być one nadal prowadzone w kolejnych latach.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

- 1) **Zapewnienie maksymalnej ochrony środowiska, oszczędnego gospodarowania i korzystania z jego zasobów poprzez wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku**

Kierunki działań:

1. Dalsza realizacja kompleksowego programu informacyjno-edukacyjnego na terenie gminy;
2. Prowadzenie współpracy z organizacjami i instytucjami zajmującymi się różnymi aspektami działań informacyjno-edukacyjnych;

Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarki odpadami

W Planie gospodarki odpadami dla gminy Włoszakowice [9] przedstawiono „Założenia programu informacyjno-edukacyjnego”. Przewidują one realizację następujących zadań związanych z wdrażaniem docelowego systemu gospodarki odpadami na terenie gminy:

- 1) Wspieranie placówek szkolnych we wdrożeniu działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i mieszkańców – wsparcie finansowe, rzeczowe, szkolenia nauczycieli;
- 2) Wydruk materiałów informacyjnych dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych poświęconych zasadom segregacji odpadów, postępowaniu z odpadami niebezpiecznymi, organicznymi, wielkogabarytowymi – plakaty, ulotki, broszury, zakładki;
- 3) Monitoring i ewaluacja prowadzonych działań pod kątem wzrostu wiedzy, zmian świadomości, zmian zachowań dotyczących odpadów – badania ankietowe mieszkańców n/t akceptacji systemu.

Powyższe zadania realizowane będą zarówno jako nowe przedsięwzięcia, jak też jako kontynuacja dotychczas prowadzonych działań.

Współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi (POE)

Organizacje pozarządowe coraz częściej biorą udział w pracach nad programami ochrony środowiska, a przede wszystkim w działaniach związanych z edukacją i informacją ekologiczną.

Z punktu widzenia władz lokalnych, pozarządowe organizacje ekologiczne mogą spełniać następujące zadania:

- o wyjaśniać znaczenie działań, mających na celu ochronę przyrody i środowiska,
- o reprezentować opinie społeczeństwa szczególnie w przypadku, gdy cieszą się szerokim poparciem społecznym
- o brać udział w komunikacji środowiskowej, edukacji ekologicznej i promowaniu zrównoważonego rozwoju,
- o zabiegać o coraz to większe poparcie opinii publicznej dla polityki władz w zakresie ochrony środowiska,
- o stanowić przeciwwagę dla interesów, które brane są pod uwagę w procesie podejmowania decyzji dotyczących środowiska naturalnego,
- o brać udział w opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska,
- o wносить wiedzę oraz dostarczać alternatywne ekspertyzy przydatne w procesie opracowywania polityki ochrony środowiska i podejmowania decyzji

Oczekuje się, że organizacje ekologiczne, w oparciu o własne siły, wykażą inicjatywę ukierunkowaną na mieszkańców i placówki edukacyjne, takie jak szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, aby rozszerzyć edukację ekologiczną nastawioną na podniesienie świadomości ekologicznej oraz wdrożyć projekty pilotażowe i specjalne programy realizowane w ścisłej współpracy z samorządem wojewódzkim i samorządami gminnymi.

W ramach realizacji POŚ zakłada się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które mogą wesprzeć działania promocyjne i zachęcające do aktywności na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy Włoszakowice.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Edukacja ekologiczna i komunikacja społeczna				
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE				
1	Przedsięwzięcie	Kontynuacja dotychczasowych działań informacyjno-edukacyjnych: działalność Gminnego Centrum Edukacji Ekologicznej		
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne		
	Lata realizacji	Zadanie stałe		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
		ok. 20	ok. 20	ok. 20
	Źródła finansowania	GFOS		

2	Przedsięwzięcie	Konsultacje społeczne w ramach aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy Włoszakowice			
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	Co 4 lata			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007	2008
		-	-	-	b.k.d.
	Źródła finansowania	budżet gminy			

Ponadto do zadań koordynowanych należy⁴:

- Rozbudowa sieci komputerowej SP umożliwiającą dostępność usługową mieszkańców.

4. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

Ochrona i zrównoważone użytkowanie przyrody i krajobrazu to bardzo ważne działanie wpływające w decydującym stopniu na środowisko i jakość życia mieszkańców. Realizacja zadań z tego zakresu wynika z szeregu unormowań krajowych jak również podpisanych przez Polskę umów i konwencji międzynarodowych:

- **Konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego** (Konwencja Paryska z 1972 roku);
- **Konwencja o obszarach wodno-błotnych** (Konwencja Ramsarska z 1975 roku);
- **Konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt** (Konwencja Bońska z 1979 roku);
- **Konwencja o ochronie europejskiej dzikiej flory i fauny oraz siedlisk przyrodniczych** (Konwencja Berneńska z 1979 roku);
- **Konwencja o różnorodności biologicznej** (Konwencja z Rio z 1992 roku);

Polska od momentu wstąpienia do Unii Europejskiej zobowiązana jest to podjęcia działań wynikających z celów Wspólnoty zawartych między innymi w dokumencie „Zrównoważona Europa dla lepszego świata: Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej”. W lipcu 2002 roku przyjęty został przez Parlament Europejski i Radę UE **VI Program Działań Wspólnoty Europejskiej** w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010. Celem programu jest polepszenie stanu środowiska i jakości życia mieszkańców. Polska uznała, że podstawowymi działaniami dla osiągnięcia tego celu będą:

- o Zwiększenie lesistości do 30% w 2020 rok, a docelowo do 32 – 33%.
- o Włączenie wyznaczonych obszarów do europejskiej sieci NATURA 2000.
- o Ochrona terenów wodno-błotnych.
- o Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cel główny: **Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego**

Cele średniookresowe:

- 1) Aktywne i świadome wspieranie ochrony przyrody i krajobrazu przez mieszkańców gminy i turystów;**

⁴ Informacje o przedsięwzięciach zawarte są w Programie ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego [52].

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich uwzględniającego zrównoważone użytkowanie przyrody i krajobrazu;
2. Dobre wykorzystanie przestrzeni pod inwestycje i zabudowę uwzględniając ochronę krajobrazu i cennych ekosystemów naturalnych;
3. Tworzenie dobrych warunków do rozwoju zrównoważonego rolnictwa, sprzyjającego ochronie przyrody i środowiska;
4. Organizacja ruchu turystycznego i rekreacyjnego oraz rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej uwzględniająca potrzebę ochrony przyrody;
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, samorządami gminnymi i innymi partnerami w realizacji zrównoważonego rozwoju, ochrony przyrody i krajobrazu gminy jako elementu ściśle powiązanego z regionem;

a) Obszary w ramach Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.Nr 229/2004, poz. 2313) na terenie gminy Włoszakowice nie został zlokalizowany żaden obszar specjalnej ochrony ptaków (PLB).

Zgodnie z Listą obszarów NATURA 2000 przesłaną przez Polskę do Komisji Europejskiej (propozycja rządowa) na terenie gminy oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie nie planuje się specjalnych obszarów ochrony siedlisk (PLH).

b) Aktywne i świadome wspieranie ochrony przyrody i krajobrazu przez mieszkańców gminy i turystów.

Wiedza mieszkańców dotycząca problemów ekologicznych w powiecie nie jest dostateczna i ma to znaczący wpływ na ochronę środowiska i przyrody. Dotyczy to wpływu ich sposobu życia i działalności na otaczający, stanowiące istotny element ich życia, krajobraz i przyrodę. Obecnie przyjmuje się, że nie można skutecznie chronić przyrody bez zaangażowanie w ten proces jej użytkowników poprzez tworzenie powiązań emocjonalnych i ekonomicznych z dbałością o dobry stan krajobrazu i środowiska, wykorzystanie walorów, jakie daje bogata bioróżnorodność i występowanie wielu rzadkich gatunków fauny i flory, czy wyjątkowo cennych ekosystemów do rozwoju gospodarczego. Takie działania stwarzają szansę na trwałą i zrównoważony rozwój w niektórych rejonach powiatu w oparciu o zasoby przyrodnicze i krajobrazowe.

Wysoka świadomość ekologiczna całego społeczeństwa, bez względu na wykształcenie i wiek, jest podstawą rozwoju powiatu bez degradacji środowiska przyrodniczego.

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Wspieranie i prowadzenie edukacji dotyczącej zrównoważonego rozwoju, ekologii i przyrody wśród mieszkańców gminy i turystów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz lokalnych liderów;
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i wspólne działania z zakresu edukacji, zrównoważonego użytkowania i czynnej ochrony krajobrazu i przyrody;
3. Opracowanie i urządzenie systemu ścieżek edukacyjnych z zakresu ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu;
4. Oznakowanie i umieszczenie informacji o obiektach i obszarach chronionych uwzględniając potrzebę edukacji i należytej ich ochrony;

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Ochrona przyrody i krajobrazu		
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE		
1	Przedsięwzięcie	Uwzględnienie działań dot. ochrony krajobrazu rolniczego w planach zagospodarowania przestrzennego

	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	corocznie				
	Koszty w latach 2005 - 2008 (w tys. PLN)	2005	2006	2007	2008	razem
		Brak kosztów dodatkowych				
	Źródła finansowania	-				
2	Przedsięwzięcie	Wspieranie i prowadzenie edukacji dotyczącej zrównoważonego rozwoju, ekologii i przyrody wśród mieszkańców gminy i turystów ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz lokalnych liderów				
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2005-2015				
	Koszty w latach 2005 - 2008 (w tys. PLN)	2005	2006	2007	2008	razem
		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	-
	Źródła finansowania	środki pozabudżetowe				

4.2 Ochrona lasów

Wprowadzenie

Ustawa o Lasach z dnia 28 września 1991 r. z późniejszymi zmianami i Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej określają zasady zalesiania terenów nieprzydatnych rolniczo. Grunty przeznaczone do zalesiania określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – opracowywane i wydawane przez wójta/burmistrza gminy. Obowiązek zalesiania gruntów ciąży na nadleśniczych w odniesieniu do gruntów w zarządzie Lasów Państwowych i właścicielach lub użytkownikach wieczystych – w odniesieniu do innych gruntów. Właściciele lub użytkownicy wieczystości mogą otrzymać dotacje z budżetu państwa na ten cel, na podstawie stosownego wniosku zaopiniowanego przez wójta/ burmistrza gminy. Decyzję w tej sprawie wydaje Starosta Leszczyński.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe (według hierarchii ważności):

- 1) **Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych**
- 2) **Wzrost różnorodności biologicznej systemów leśnych**
- 3) **Poprawa stanu zdrowotnego lasów**

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Przebudowa lasów w kierunku zgodnym z siedliskiem;
2. Zwiększenie powierzchni leśnej, bez zajmowania cennych ekosystemów nieleśnych;
3. Zwiększanie naturalnej i właściwej dla siedliska bioróżnorodności;
4. Ochrona cennych lasów łęgowych i stwarzanie warunków do ich regeneracji;
5. Współpraca z leśnikami przy opracowywaniu programów i prowadzeniu działań związanych z turystyką i rekreacją, oraz innymi ważnymi przedsięwzięciami mającymi wpływ na ochronę przyrody i krajobrazu;

Nadleśnictwa czynią wysiłki w celu poprawy stanu środowiska leśnego w tym:

- o prace glebowo-siedliskowe, na podstawie których zostanie przeprowadzona nowoczesna inwentaryzacja urządzeniowa badająca stan lasu i stopień zgodności biocenozy z biotopem,
- o budowę zbiorników małej retencji dzięki czemu nastąpi podniesienie wody gruntowej zgodnie z siedliskowym typem lasu i ograniczenie procesów erozyjnych,
- o przebudowę litych drzewostanów sosnowych występujących na żyzniejszych siedliskach BMśw na drzewostany mieszane,

- o udoskonaloną ogniskowo-kompleksową metodę biologicznej ochrony lasu poprzez wprowadzenie punktowego urozmaicenia struktury sztucznych ekosystemów,
- o zakładanie stref ekotonowych w celu utworzenia strefy przejściowej, łagodzącej skutki wzajemnego oddziaływania, na granicy las-pole.

W tabelach zamieszczonych poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące powierzchni gruntów proponowanych do zalesienia [35]. Biorąc pod uwagę funkcję ochronną zadrzewień przedstawiono ranking potrzeb zadrzewieniowych w całym powiecie leszczyńskim (brak danych gminnych).

Tabela 4.1 Zestawienie gruntów kwalifikujących się do zalesienia według podmiotów na terenie powiatu leszczyńskiego [35]

Grunty proponowane do zalesienia (ha)					Łącznie proponowany obszar zalesienia (w ha)
indywidualne gospodarstwa rolne	AWRSP	spółdzielnie produkcyjne	nadleśnictwa	inne	
150	1265	0	144	0	1559

Podstawowymi celami zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej są [37]:

1. zachowanie naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego z uwzględnieniem ewolucji w przyrodzie poprzez indywidualizowanie zasad postępowania gospodarczego,
2. dbałość o zachowanie w dolinach rzek, strumyków, cieków wodnych, naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
3. pozostawienie w stanie nie naruszonym śródleśnych nieużytków,
4. odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych; restytucja metodami hodowli i ochrony lasu zbiorowisk przyrodniczych zdegradowanych i zniekształconych w celu zapewnienia szybszego niż w procesach naturalnych tempa przywracania zgodności biocenozy z biotypem, przy wykorzystaniu sukcesji naturalnej, w tym przebudowy drzewostanów rębnych, bliskorębnych oraz młodszych poprzez: odnowienia podokapowe i odsłanianie wartościowych podrostów buka, świerka;
5. ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów poprzez: popieranie mechanizmów samoregulacji w przyrodzie oraz zwiększenie udziału starych drzew w lasach oraz związanych z nim roślin zwierząt i mikroorganizmów,
6. zachowanie w stanie naturalnym różnych typów biocenon biotypów leśnych i nieleśnych,
7. kształtowanie stref ekotonowych, nie stosowanie środków chemicznych z wyjątkiem sytuacji zagrażających istnieniu lasu,
8. wzmacnianie korzystnego wpływu na środowisko przyrodnicze oraz harmonizowanie społeczno – gospodarczego rozwoju regionu poprzez: racjonalne użytkowanie i odnawianie zasobów leśnych
9. zagospodarowanie lasów w sposób zapewniający maksymalizację, korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą, stałe utrzymanie zapasu produkcyjnego na poziomie zapewniającym odnawianie i kulminację zasobów

Zgodnie ze Studium [53], w celu zwiększenia lesistości gminy poprzez zalesianie słabych gleb kompleksu 7, wskazane jest **opracowanie projektu granicy rolno-leśnej**.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Ochrona lasów				
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE				
1	Przedsięwzięcie (zgodnie z ustawą o lasach)	Współpraca z leśnikami przy opracowywaniu programów i prowadzeniu działań związanych z turystyką i rekreacją, oraz innymi ważnymi przedsięwzięciami mającymi wpływ na ochronę przyrody i krajobrazu		
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne		
	Lata realizacji	corocznie		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych		
2	Przedsięwzięcie (zgodnie z ustawą o lasach)	Opiniowanie wniosków właścicieli gruntów o dotacje na materiał sadzeniowy		
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne		
	Lata realizacji	corocznie		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
	Źródła finansowania	b.d.k.		

4.3 Ochrona gleb**Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku****Cele średniookresowe:****1) Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych, ich ochrona i rekultywacja**

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej,

Kolejność rekultywacji ewentualnych wytypowanych obszarów powinna być uzależniona od stopnia ich zagrożenia dla środowiska. W tym celu konieczne jest przeprowadzenie oceny stanu środowiska gruntowo – wodnego poszczególnych obszarów.

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych;
2. Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych;
3. Racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów;
4. Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki (działanie połączone z zagadnieniem „Turystyka i rekreacja”).

4.4 Ochrona zasobów kopalin**Wprowadzenie**

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. „Prawo geologiczne i górnicze” reguluje zasady poszukiwania, dokumentowania oraz wykorzystania kopalin. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” regulacje dotyczące ochrony kopalin zapewniają ochronę złóż kopalin polegającą na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz zapewnieniu kompleksowego ich wykorzystania, w tym kopali towarzyszących. Dla prawidłowego gospodarowania zasobami kopalin ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów, w tym zakaz zabudowy.

Występujące na terenie gminy złoża, jak również aktualny stan ich zagospodarowania opisano w ocenie stanu aktualnego.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

- 1) Minimalizacja presji wywieranych na środowisko w procesie eksploatacji złóż i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych**

5. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE

Jakość środowiska jest jednym z istotnych czynników decydujących o zdrowiu człowieka.

Zasady prozdrowotnej polityki ekologicznej uwzględniającej związku środowiska ze zdrowiem wyrażone są w:

- o „Europejskiej karcie środowiska i zdrowia”, przyjętej podczas Pierwszej Europejskiej Konferencji nt. „Środowisko i Zdrowie” we Frankfurcie n. Menem w 1989 roku,
- o Deklaracji Drugiej Europejskiej Konferencji Ministrów Środowiska i Zdrowia w Helsinkach w 1994 roku, w której Polska wyraziła potrzebę i gotowość ustanowienia i realizacji narodowego projektu zdrowia środowiskowego,
- o Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 68 ust.4 zobowiązuje władze publiczne do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.
- o Programie Działań UE w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010, gdzie wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymienione jest „Środowisko i zdrowie”. Cel strategiczny sformułowano jako „osiągnięcie takiej jakości środowiska, w którym poziomy zanieczyszczeń spowodowanych przez człowieka nie prowadzą do znaczącego wpływu na zdrowie człowieka lub jego zagrożenia”.

Do najważniejszych elementów środowiska mających wpływ na zdrowie należą:

- o wody,
- o powietrze atmosferyczne,
- o gleby.

Wśród uciążliwości środowiskowych należy wymienić:

- o hałas,
- o odpady komunalne i przemysłowe.

Większość unijnych standardów, którym Polska musi sprostać w Unii Europejskiej, dotyczy jakości środowiska. Zadania z tego zakresu należą do najistotniejszych i najbardziej kosztownych, ponieważ obejmują tak ważne dziedziny jak ochrona zasobów wodnych, ochrona powietrza atmosferycznego, gospodarowanie odpadami. Do nich odnosi się również wiele przyjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych wynikających z podpisanych konwencji i protokołów do konwencji oraz ustaw i rozporządzeń przyjętych w ostatnich latach dostosowujących polskie prawo do wymogów UE.

5.1 Ochrona jakości wód podziemnych

Wprowadzenie

Zwiększenie skuteczności **ochrony wód podziemnych** ma na celu zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do warstw wodonośnych. Duże znaczenie będzie mieć zapewnienie właściwej ochrony wód w strefach szczególnie wrażliwych, a więc tam, gdzie podatność na ich zanieczyszczenie jest największa. Do osiągnięcia tego celu konieczne jest uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy wszelkich informacji bieżących oraz prognoz dotyczących oddziaływania na środowisko wodne projektowanej zabudowy i wszelkich obiektów, a także obszarów funkcjonalnych.

Sporządzenie na ich podstawie projektów stref ochronnych, a następnie odpowiednie ich wdrożenie da możliwość sprawowania dostatecznej kontroli nad procesami migracji zanieczyszczeń i tym samym ograniczy degradację wód. Głównymi czynnikami, które powinny być brane pod uwagę są parametry hydrogeologiczne, takie jak głębokość występowania zwierciadła wód podziemnych, litologia i zdolności filtracyjne warstwy wodonośnej, rodzaj i miąższość warstwy glebowej, topografia, a także dane na temat istniejących już obiektów mogących zagrażać jakości wód (magazyny substancji niebezpiecznych i trasy ich przewozu, składowiska odpadów, stacje paliw) oraz urządzeń lub miejsc związanych z pozyskiwaniem wody (ujęcia), a także zbiorników i cieków powierzchniowych.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia zwłaszcza wód podziemnych są spływy obszarowe. Źródłem zanieczyszczeń mogą być także nieszczelne szamba, bądź składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych oraz skutki zdarzeń awaryjnych.

Ograniczanie zanieczyszczeń z tytułu spływów powierzchniowych będzie realizowane poprzez systematyczne wdrażanie zasad prowadzenia gospodarki rolnej zgodnych z założeniami ochrony środowiska. Silnym oparciem dla tego typu działań jest odpowiednia edukacja i promocja w zakresie ekologicznych praktyk rolniczych.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

- 1) Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy i turystom odpowiedniej jakości wody do picia;**
- 2) Utrzymanie dobrej jakości wody do picia;**

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

Ad cel 1):

1. Rozbudowa i modernizacja systemów dystrybucji wody (sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej);
2. Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE;
3. Połączenie (tzw. spięcie) istniejących gminnych (rejonowych) ujęć wody w celu wykorzystania dyspozycyjnych rezerw zasobów wody i poprawy jakości i równomierności dostaw wody;
4. Minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej.

Ad cel 2):

1. Wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami wodnymi na obszarze powiatu;
2. Zintensyfikowanie kontroli stanu technicznego ujęć wodnych;
3. Inwentaryzacja i kontrola stanu formalno-prawnego ujęć;
4. Opracowanie dokumentacji hydrogeologicznych GZWP w aspekcie ich ochrony;
5. Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem.

Dokończenie wodociągowania gminy

Zapewnienie dostaw wody pitnej w odpowiedniej ilości i o odpowiednich parametrach fizyko-chemicznych jest dla mieszkańców jednym z podstawowych wymogów cywilizacyjnych. Mimo prawie pełnego zwodociągowania gminy, w ramach prac nad Strategią gminy [50] zgłoszono postulaty, dotyczące potrzeby dokończenia zwodociągowania niektórych wsi oraz zwiększenia efektywności i bezpieczeństwa gospodarki wodnej, a także poprawy jakości wody pitnej. Wskazano też na konieczność doprowadzenia wodociągu do terenów rekreacyjnych na terenie letniska w Boszkowie.

W związku z powyższym w kolejnych latach zaplanowano działania polegające na:

- dalszej rozbudowie sieci we Włoszakowicach;

- zwodociągowaniu wsi Dominice;
- zwodociągowaniu Boszkowa – letniska;
- podłączeniu do gminnej sieci wodociągowej wsi Jezierzycze Kościelne i Zbarzewo.

W wyniku realizacji tego projektu wszystkie gospodarstwa domowe będą miały zapewniony dostęp do sieci wodociągowej, co w znacznym stopniu uprości codzienne życie mieszkańców gminy. Oczekiwane rezultaty prowadzonych inwestycji to także:

- dostęp do lepszej jakości wody pitnej i wody przeznaczonej do celów gospodarczych,
- pozytywny wpływ na zdrowie,
- pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze,
- zwiększenie atrakcyjności terenów dla rozwoju turystyki.
- wzrost liczby turystów na obszarze oddziaływania w sezonie letnim,
- szanse na nowe inwestycje w rejonie oddziaływania,
- szanse na nowe miejsca pracy.

Poprawa jakości wody do picia

Działania podejmowane w ramach kierunków wskazanych powyżej, zwłaszcza w części dotyczącej ochrony wód podziemnych, będą skutkowały poprawą jakości wody ujmowanej do celów pitnych. Udostępnienie wody dobrej jakości mieszkańcom zależy będzie od stanu technicznego istniejącej sieci wodociągowej i wydajności, jak też sprawności stacji uzdatniania wody.

Odpowiednia jakość wody dostarczanej do mieszkań jest problemem bardzo ważnym w lokalnej gospodarce komunalnej. W dużym stopniu zależy ona od stanu technicznego sieci przesyłowej. Na terenie gminy Włoszakowice problemem jest zastosowanie w niektórych odcinkach sieci przestarzałej technologii rur cementowo-azbestowych. Innym problemem jest pękanie instalacji położonej pod głównymi drogami o dużym natężeniu ruchu. Wskutek tego typu awarii mieszkańcy gminy podczas doraźnych napraw pozbawiani są dostępu do wody. Ostatnim zagadnieniem jest zapewnienie odpowiedniego ciśnienia wody doprowadzanej do gospodarstw domowych i ciągłości w jej dostarczaniu [50].

Zgodnie ze Strategią [50] na terenie gminy postanowiono zrealizować następujące zadania:

- modernizacja sieci we Włoszakowicach, która obejmie wymianę rur sieci przesyłowej na odcinku około 4 kilometrów;
- dla podniesienia bezpieczeństwa mieszkańców zakłada się połączenie wszystkich sieci wodociągowych pracujących w 5 hydroforniach;
- w zależności od potrzeby eksploatacja hydroforni w Boguszyńcu zasobnej w dobrą wodę pochodzącą z innej zlewni wód.

Poprawa gospodarowania wodami

Jak wynika z analizy materiału zebranego w ramach opracowywania Programu powiatowego [52] oraz danych zamieszczonych w Ocenie stanu aktualnego przygotowanej do niniejszego opracowania, na terenie gminy Włoszakowice w sposób niewystarczający spełnione są wymogi formalno-prawne związane z eksploatacją ujęć wody. Dotyczy to w szczególności ujęć użytkowanych przez osoby prywatne i przedsiębiorstwa (ujęcia komunalne eksploatowane są prawidłowo). Przeważająca część ujęć nie posiada pozwoleń wodnoprawnych i stref ochrony bezpośredniej. Istnieje także potrzeba określenia czy wymagane jest wyznaczenie stref ochrony pośredniej. Sytuacja ta wpływa niekorzystnie na optymalne zarządzanie zasobami dyspozycyjnymi wód podziemnych. W związku z powyższym w Programie powiatowym przewidziano realizację działań mających na celu organizację racjonalnego zarządzania zasobami wód podziemnych w skali powiatu leszczyńskiego.

Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2005 – 2008

Ochrona jakości wód podziemnych				
DZIAŁANIA INWESTYCYJNE				
1	Przedsięwzięcie (wg PRL [29])	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i stacji uzdatniania – rozbudowa wodociągu we Włoszakowicach		
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne		
	Lata realizacji	2005–2007		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
		200		2008
	Źródła finansowania	budżet gminy, UE (SAPARD)		
2	Przedsięwzięcie (wg PRL [29])	Budowa wodociągu we wsi Dominice		
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne		
	Lata realizacji	2007-2008		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
		-	-	800
	Źródła finansowania	budżet gminy, fundusze strukturalne UE		

Ponadto do zadań koordynowanych należy⁵:

- Uzgodnienie z Urzędem Wojewódzkim możliwości wykorzystania istniejącego „Bilansu wód” na potrzeby Starostwa;
- Prowadzenie bieżącego rejestru ujęć (np. elektronicznego) pozwalającego na śledzenie aktualnego gospodarowania wodami podziemnymi;
- Wystąpienie do właścicieli ujęć o potwierdzenie stanu faktycznego ujęcia.

Pozostałe przedsięwzięcia

Planowane zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Włoszakowice w latach 2007-2013 obejmują [29]:

1. Budowa wodociągu we wsi Ietnisko Boszkowo, lata: 2008-2010. koszt łącznie: 1200 tys. zł, finansowanie: budżet gminy, fundusze strukturalne UE;
2. Modernizacja sieci wodociągowej we Włoszakowicach, lata: 2004-2010. koszt łącznie: 600 tys. zł, finansowanie: Gminny Zakład Komunalny;
3. Budowa stacji wodociągowej w Dominicach. finansowanie: budżet gminy, fundusze strukturalne UE, pozostałe: b.d.

5.2 Ochrona jakości wód powierzchniowychWprowadzenie

Na jakość **wód powierzchniowych** w gminie Włoszakowice mają wpływ przede wszystkim czynniki wewnętrzne – przez teren gminy przebiega dział wodny między zlewniami Południowego Kanału Obry i Krzyckiego Rowu. Czynniki zewnętrzne mają zdecydowanie mniejsze znaczenie. W przypadku czynników wewnętrznych szczególną rolę odgrywają punktowe zrzuty zanieczyszczeń. Wśród nich największe znaczenie mają zrzuty ścieków komunalnych i pochodowlanych nie oczyszczonych i oczyszczonych niedostatecznie. Najważniejszym zagadnieniem w zakresie ochrony wód powierzchniowych w gminie, warunkującym poprawę ich jakości, jest: porządkowanie gospodarki ściekowej.

Zgodnie z informacją Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego (WODR) Oddział w Lesznie [42] w powiecie leszczyńskim **niewłaściwa gospodarka odchodami zwierzęcymi** stanowi większe zagrożenie ekologiczne niż stosowane w rolnictwie chemiczne środki plonotwórcze. Na terenie gminy Włoszakowice nie został jednak wyznaczony obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

⁵ Informacje o przedsięwzięciach zawarte są w Programie ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego [52].

Mówiąc o jakości użytkowej wód powierzchniowych w gminie należy mieć na uwadze wykorzystywanie ich do celów rekreacyjnych i bytowania ryb ponieważ nie są one źródłem wody do picia.

Cele średniookresowe i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe

1) Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej;

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz.U. Nr 115 poz. 1229, art. 43 zobowiązała Ministra Środowiska do sporządzenia „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych”. Program ten został opracowany w grudniu 2003 roku. Prawo wodne – art. 208 oraz ustawa o samorządzie gminnym (Dz.U. 142/2001) zobowiązuje gminy do realizacji zadania własnego gmin w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków na obszarach aglomeracji wyznaczonych na ich terenie. Określone terminy wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji sanitarnej są transpozycją ustaleń negocjacji z Unią Europejską w sektorze „Środowisko”, przeniesionych następnie do traktatu o Akcesji Polski do Unii Europejskiej. W trakcie negocjacji sektora „Środowisko” Polska uzyskała zgodę państw członkowskich Unii na okres dostosowawczy w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków sięgający 2015 roku.

Załącznik nr 4 Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych p.t. „Program wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w dostosowaniu do wymogów Prawa wodnego i Traktatu Akcesyjnego – lata 2014-2015” określa potrzeby budowy i rozbudowy systemów kanalizacyjnych w aglomeracjach. Dla powiatu leszczyńskiego wyznaczono 4 oczyszczalnie, w gminach Osieczna, Rydzyna i Włoszakowice. Należy podkreślić, że Program wyposażenia w systemy kanalizacji może ulec zmianie i podlegać modyfikacjom. Według danych z grudnia 2003 r. przedstawia się następująco (patrz poniższa tabela):

Tabela 5.1 Potrzeby inwestycyjne na terenie gm. Włoszakowice określone w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (według danych z grudnia 2003 r.)

	Gmina	Aglomeracja	Oczyszczalnia	POŚ*	DRO*	PI*	TR*	BS*	KW*
1.	Włoszakowice	Włoszakowice	Włoszakowice	4	B	BN	2015	15	7276

* POŚ - średnia przepustowość oczyszczalni, DRO - docelowy rodzaj oczyszczalni (B – biologiczna); PI - potrzeby inwestycyjne w zakresie oczyszczalni (BN - budowa nowej oczyszczalni; M – modernizacja); TR - termin realizacji inwestycji oczyszczalni ścieków; BS - przewidywana budowa sieci w km; KW - koszty wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną i oczyszczalnię dostosowaną do wymogów UE w tys. zł do końca roku określonego parametrem TR.

Oczekiwania związane z budową kanalizacji sanitarnej to przede wszystkim:

- zmniejszenie zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, podziemnych oraz do gleb,
- zwiększenie redukcji zanieczyszczeń,
- obniżenie kosztów i oszczędność czasu dla mieszkańców korzystających z wywozu ścieków,
- zapobieżenie różnego rodzaju chorobom,
- zwiększenie atrakcyjności terenów dla rozwoju turystyki.

Opracowanie koncepcji i dokończenie kanalizacji sanitarnej gminy

Okres ostatnich lat to czas zdecydowanych działań podejmowanych w kierunku zapewnienia mieszkańcom dostępu do podstawowych usług komunalnych. Rozpoczęto budowę kolejnych etapów projektu kanalizacji części gminy, a nowa oczyszczalnia ścieków w Grotnikach posiada wolne moce przerobowe. Potrzebna jest jednak rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy [50]. Gmina jest obecnie nadal w trakcie budowy sieci kanalizacyjnej. Dla gminy została opracowana koncepcja co do dalszych etapów rozbudowy

kanalizacji (2005 r.). Równolegle opracowana zostanie koncepcja rozwiązania problemu oczyszczania ścieków na pozostałym obszarze gminy, która zakładać będzie wykonanie oczyszczalni przydomowych tam, gdzie nie będzie możliwe doprowadzenie kanalizacji sanitarnej [50]. W poniższym wykazie przedstawiono szczegółowo przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w najbliższych latach.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Ochrona jakości wód powierzchniowych poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej					
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE					
1	Przedsięwzięcie (wg Strategii [50])	Koncepcja rozwiązania gospodarki ściekowej dla pozostałych miejscowości gminy			
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	2005 (zrealizowane)			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007	2008
		20	-	-	-
Źródła finansowania		budżet gminy			
DZIAŁANIA INWESTYCYJNE					
2	Przedsięwzięcie (wg Strategii [50])	Kontynuacja budowy kanalizacji we Włoszakowicach			
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	2004-2005			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2004-2005	2006	2007	2008
		-	2 087	-	-
Źródła finansowania		budżet gminy, UE			
3	Przedsięwzięcie (wg Strategii [50])	Kontynuacja budowy kanalizacji w Bukówcu Górnym (długość sieci - 4 km)			
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	2005 – 2008			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007	2008
			2 671		
Źródła finansowania		budżet gminy, UE			
4	Przedsięwzięcie (wg Strategii [50])	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków			
	Jednostki realizujące	gmina Włoszakowice			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne			
	Lata realizacji	2007			
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007	2008
		-	-	2 800	-
Źródła finansowania		budżet gminy, UE			

Ponadto do zadań koordynowanych należy⁶:

- Opracowanie wstępnej koncepcji odprowadzania ścieków z terenu powiatu i miasta Leszna;

Pozostałe przedsięwzięcia

Planowane zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Włoszakowice w latach 2007-2013 obejmują [29]:

1. Budowa kanalizacji sanitarnej w Sądzi i Krzycku Wielkim; lata: 2007-2008; koszt łącznie: b.d.; finansowanie: budżet gminy, WFOŚiGW, z funduszy strukturalnych UE;
2. Budowa systemu przydomowych oczyszczalni ścieków; lata: 2007-2009; koszt łącznie: b.d.; finansowanie: budżet gminy, WFOŚiGW, z funduszy strukturalnych UE;

⁶ Informacje o przedsięwzięciach zawarte są w Programie ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego [52].

5.3 Gospodarka odpadami

Częścią niniejszego "Programu ochrony środowiska ..." jest "Plan gospodarki odpadami dla Gminy Włoszakowice" [9], stanowiący osobny dokument. Plan [...] opracowany został w lipcu 2004 roku i przyjęty do realizacji zgodnie z uchwałą nr XXIII/189/05 Rady Gminy Włoszakowice z dnia 26 kwietnia 2005 roku.

Szczegółowe informacje dotyczące stanu aktualnego jak i planowanych działań w zakresie gospodarki odpadami zawarte są w powyższym Planie i nie będą przytaczane w niniejszym Programie ochrony środowiska.

Poniżej przedstawione zostaną jedynie dodatkowe informacje dotyczące gospodarowania odpadami zawierającymi **azbest**.

Przepisy dotyczące usuwania azbestu

Zagadnienia związane z inwentaryzacją miejsc występowania azbestu znajdują się równolegle w dwóch ustawach i w wynikających z nich szeregu rozporządzeniach:

- 1) ustawa **o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** z dnia 19 czerwca 1997 r. (Dz.U. nr 3/2004, poz. 20, tekst jednolity);
- 2) ustawa **Prawo ochrony środowiska** z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 62/2001 poz. 627, z późn. zm.);

I. W ustawie Prawo ochrony środowiska azbest zaliczony został do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Zgodnie z art. 162 i 163:

- 1) Wykorzystujący substancje [...] powinien okresowo przedkładać wojewodzie informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorstwami przedkładają informacje w formie uproszczonej. Informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi;

Szczegółowo zasady te określa rozporządzenie z dnia 23 października 2003 r **w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest** (Dz.U. nr 192/2003, poz. 1876):

- a) właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc [...] poddaje je przeglądowi w celu stwierdzenia obecności azbestu i oznakowania, w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia (§ 6.1.);
 - b) właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc [...] dokonyuje inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest, poprzez sporządzenie spisu z natury, w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia (§ 7.1.);
 - c) wynik inwentaryzacji ujmuje się w informacji, według załączonego wzoru (wzór nie określa uproszczonej formy informacji przeznaczonej dla osób fizycznych);
 - d) informacja podlega corocznej aktualizacji w terminie do 31 stycznia każdego roku (§ 7.6.).
- 2) Wójt, burmistrz lub prezydent okresowo przedkłada wojewodzie informacje (zebrane wcześniej w formie uproszczonej).

Szczegółowo zasady określa rozporządzenie z dnia 9 października 2002 r **w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska** (Dz.U. nr 175/2002, poz. 1439):

- a) formularz informacji zawarty jest w załączniku do rozporządzenia;
 - b) informację wójt, burmistrz lub prezydent przedkłada wojewodzie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, począwszy od danych za rok 2003 (§ 2).
- 3) Wojewoda prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska;

5.4 Jakość powietrza atmosferycznego

Wprowadzenie

Zgodnie z przeprowadzoną przez WIOŚ w Poznaniu oceną poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacją stref [17], w oparciu o wyniki badań za rok 2003, powiat leszczyński (w tym także gmina Włoszakowice) znajduje się w strefie należącej do **klasy A**. Wyniki klasyfikacji wskazują, że na terenie strefy powiatu leszczyńskiego nie były przekraczane wartości dopuszczalne poziomów substancji w powietrzu w 2003 roku. W związku z czym wymagane działania mają polegać jedynie na utrzymaniu jakości powietrza w strefie na tym samym lub lepszym poziomie. Tym samym na terenie tej strefy nie stwierdzono potrzeby opracowywania programów ochrony powietrza. Strefa powiatu leszczyńskiego nie została również wytypowana do przeprowadzenia dalszych badań.

Głównym problemem w gminie Włoszakowice pozostaje nadal ograniczenie tzw. niskiej emisji poprzez rozbudowę (w miarę możliwości) i modernizację systemów ciepłowniczych oraz poprzez wprowadzenie czystych nośników energii, takich jak gaz ziemny lub olej. Dotyczy to zarówno kotłowni indywidualnych ogrzewających budynki mieszkalne jak też wykorzystywanych w ogrodnictwie.

Cel średniookresowy i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

1) Spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza na terenie całego powiatu oraz utrzymanie obecnej jakości powietrza

W krajach Unii Europejskiej kompleksową regulację w tej dziedzinie stanowi tzw. dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu - 96/62/EC. Określa ona podstawowe ramy prawne, w tym ujednolicone metody i kryteria oceny jakości powietrza i jest uzupełniana licznymi pochodnymi aktami prawnymi. Z kolei „utrzymanie obecnej jakości powietrza” jest zgodna z celem zdefiniowanym w dokumencie „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010” (*poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza oraz uzyskanie norm emisyjnych, wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej*).

Emisja niska

Poza emisją zanieczyszczeń typowych przy spalaniu tradycyjnych paliw, duży problem stanowi spalanie w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach materiałów takich jak opakowania z powłoką aluminiową, butelki PET, powodujących emisję substancji specyficznych do powietrza.

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Utrzymanie lub poprawa dotychczasowej jakości powietrza;
2. Edukacja społeczeństwa między innymi w zakresie zagrożeń wynikających ze spalania odpadów, racjonalnego wykorzystania energii;
3. Docelowa gazyfikacja poszczególnych miejscowości gminy (wg Studium [53] docelowo zaistnieje możliwość wykorzystania gazociągu przesyłowego DN 500, którego realizacja na szczeblu regionalnym ma nastąpić w 2006-2008 r.);

Emisja komunikacyjna

Emisja ze źródeł komunikacyjnych stanowi rosnące zagrożenie zwłaszcza w rejonach gdzie drogi o zwiększonym ruchu przebiegają przez centra miejscowości.

Zmniejszenie emisji komunikacyjnej będzie następować poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów centrów miejscowości, zmniejszenie ruchu samochodowego lokalnego i działania dotyczące zmniejszenia emisji zanieczyszczeń wraz ze spalinami.

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Egzekwowanie reżimów emisji spalin przez użytkowników pojazdów;
2. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu.

Emisja przemysłowa

Zasady dążenia do zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia powietrza spowodowanego emisją z zakładów przemysłowych zostały określone w dyrektywie Rady 84/360/EWG. Dyrektywa ta realizuje zasadę prewencji i regułę ostrożności, uzupełniając ją koncepcją BATNEEC (*najlepsza dająca się zastosować technologia nie wymagająca nadmiernych kosztów*). Najnowszy sposób rozumienia tej koncepcji jest zawarty w dyrektywie Rady nr 96/61/EWG z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (IPPC).

W prawie wspólnotowym wymagania dotyczące jakości urządzeń ochronnych powiązane są ściśle z problematyką dopuszczalnej emisji – emisja jest dopuszczalna, gdy nie można jej zlikwidować lub ograniczyć mimo zastosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT / Best Available Techniques.)

Według danych WIOŚ w Poznaniu [17] w zakresie ochrony powietrza w powiecie leszczyńskim skontrolowano w roku 2003 głównie gospodarstwa ogrodnicze (zagadnienie to w znacznej mierze dotyczy gminy Włoszakowice). Są to obiekty małe, o powierzchni upraw nie przekraczającej 2000 m².

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Wypełnianie przez podmioty obowiązków wynikających z przepisów prawnych;
2. Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesach technologicznych oraz poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń;
3. Ograniczenie wpływu emisji odorów;
4. Wprowadzanie i wdrożenie zintegrowanych pozwoleń w zakładach znajdujących się na liście instalacji IPPC;

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Ochrona jakości powietrza atmosferycznego				
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE				
1	Przedsięwzięcie	Opracowanie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”;		
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne		
	Lata realizacji	2006-2007		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
			ok. 30	-
	Źródła finansowania	budżety gminy oraz środki pomocowe		

5.5 Hałas**Stan aktualny**

Podstawowym wskaźnikiem oceny klimatu akustycznego jest poziom równoważny A hałasu L_{Aeq} , stanowiący średnią w czasie wartość poziomu hałasu, wyznaczoną w sposób określony polską normą. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu jest przyporządkowanie danego terenu do określonej kategorii wg sposobu zagospodarowania [1].

Wartości poziomów progowych równoważnego poziomu hałasu L_{Apr} w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru do kategorii terenu zagrożonego hałasem, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, zawiera Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 09.01.2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. 8/02, poz. 81).

Hałas komunikacyjny

Dominującym źródłem hałasu w środowisku jest ruch drogowy, przede wszystkim ze względu na powszechność jego występowania. O wielkości poziomu hałasu komunikacyjnego decydują: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, ich stan techniczny, stan nawierzchni dróg, płynność ruchu, nachylenie jezdni, a także kultura jazdy kierowców. Hałas komunikacyjny w bezpośredniej odległości od źródła zawiera się w granicach 75 – 80 dB. Skumulowane gęstości rozkładów poziomów hałasu drogowego w ciągu doby wykazują, że w 50 % przypadków, poziom hałasu drogowego przekracza 70 dB, a w ponad 10 % przypadków poziom hałasu drogowego jest mniejszy niż 60 dB. Niektóre z chwilowych maksymalnych poziomów hałasu osiągają wartości zbliżone do 100 dB. Powyższe dane wskazują, że klimat akustyczny przy każdym odcinku drogi jest niekorzystny dla ludzi zamieszkujących w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Na terenie powiatu leszczyńskiego (w tym także gminy Włoszakowice) nie zlokalizowano stanowisk pomiaru poziomu hałasu [17]. Brak pomiarów hałasu drogowego na terenie gminy uniemożliwia jednoznaczne określenie przekroczeń wartości dopuszczalnych i wyznaczenie terenów najbardziej zagrożonych. Generalnie jednak można stwierdzić, że obciążenie komunikacyjne w gminie nie jest duże, jednak wzrastająca systematycznie liczba pojazdów oraz pogarszający się stan techniczny dróg pociąga za sobą wzrost natężenia hałasu, zwłaszcza w miejscowościach położonych przy głównych szlakach komunikacyjnych.

Hałas przemysłowy i inny

Na terenie gminy WIOŚ w 2003 roku przeprowadził kontrolę w zakresie ochrony przed hałasem w zakładzie [17]:

1) „Hermes” sp. z o.o. Zakład Pracy Chronionej we Włoszakowicach,

Przeprowadzone badania hałasu potwierdziły naruszenie norm akustycznych w środowisku. W postępowaniu pokontrolnym Delegatura w Lesznie wystąpiła do Starostwa Powiatowego w Lesznie o wydanie pozwolenia na emisję hałasu.

Według informacji uzyskanych w ramach przygotowywania niniejszego Programu, w niektórych miejscowościach problemem może być hałas związany ze zbyt głośnym nagłośnieniem. Problem ten dotyczyć może miejscowości letniskowych takich jak Boszkowo. Niejednokrotnie okoliczni mieszkańcy skarżą się na głośną muzykę emitowaną w dyskotekach, szczególnie w porze nocnej.

Cel średniookresowy i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

1) Zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

Celem ograniczenia natężenia ruchu na drogach należy podjąć praktycznie identyczne działania jak dla zmniejszenia emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł komunikacji liniowej. Stąd budowa obwodnic, modernizacja dróg zwiększenie udziału transportu rowerowego i zbiorowego. Ponadto konieczna jest budowa ekranów akustycznych nie tylko przy istniejących drogach ale również przy projektowanych. Pomocne w tym względzie będą wytyczne co do sporządzania programów operacyjnych w zakresie budowy ekranów akustycznych, które będą opracowane pod nadzorem Ministerstwa Środowiska (termin realizacji: 2006) oraz wymiana okien na dźwiękoszczelne w najbardziej newralgicznych punktach (zwłaszcza w zwartej zabudowie).

Problem zagrożenia emisją hałasu należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Programy ochrony przed hałasem

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska zadania pozainwestycyjne w dziedzinie ochrony przed hałasem mają obejmować sporządzenie programów ochrony przed hałasem. Programy te muszą zostać wykonane dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców - do 2013 roku.

Wcześniej muszą zostać jednak opracowane mapy akustyczne, a za ich przygotowanie (wraz z programami naprawczymi) dla aglomeracji odpowiedzialni są prezydenci miast. Z kolei za opracowanie map akustycznych i programów naprawczych dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg, linii kolejowych i lotnisk odpowiedzialny jest Wojewoda (do 2007 r.).

Powiatowy program ochrony środowiska może określić inne niż podane wyżej obszary dla których dokonywane będzie przez Starostę ocena stanu akustycznego. W trakcie prac nad Programem ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego [52] ustalono że na terenie powiatu (w tym także gminy Włoszakowice) nie ma potrzeby określania tego typu dodatkowych obszarów.

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Ograniczenie hałasu przemysłowego oraz na terenach zabudowy i rekreacji;
2. Szczegółowa inwentaryzacja miejsc o największym natężeniu ruchu drogowego;
3. Budowa ekranów akustycznych i zieleni izolacyjnej;
4. Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów;
5. Preferowanie lokalizacji niskokonfliktowych dla środowiska przy opiniowaniu raportów oddziaływania na środowisko;

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Ograniczenie hałasu				
DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE				
1	Przedsięwzięcie	Wytypowanie miejsc do przeprowadzenia pomiarów hałasu komunikacyjnego- współpraca z WIOŚ		
	Jednostki realizujące	Gmina Włoszakowice		
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne		
	Lata realizacji	2005 - 2006		
	Koszty w latach 2005-2008 (tys. zł)	2005	2006	2007
		b.d.	b.d.	b.d.
	Źródła finansowania	(budżet na funkcjonowanie Urzędu)		

5.6 Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne

Wprowadzenie

Ustawa Prawo ochrony środowiska definiuje pola elektromagnetyczne jako „pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz”. Takie rodzaje promieniowania mogą występować wszędzie: w domu, miejscu pracy i wypoczynku. Źródłem tego promieniowania są stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego (kuchenki mikrofalowe) oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia radiokomunikacji rozsiewczej; stacje nadawcze radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, które emitują do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 – 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym są uregulowane przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i przepisami sanitarnymi.

Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego (PEM) są pojedyncze obiekty oraz liniowe źródła PEM. Do źródeł PEM należy zaliczyć przede wszystkim:

- ✓ Stacje bazowe telefonii komórkowej instalowane na budynkach i kominach.
- ✓ Stacje elektroenergetyczne o napięciu 110 kV oraz linie elektromagnetyczne o napięciu 110 kV,
- ✓ Urządzenia pracujące w przemyśle, środkach medycznych oraz urządzenia stanowiące wyposażenie policji i straży pożarnej.

W przypadku anten stosowanych w telefonii komórkowej, promieniowanie elektromagnetyczne występuje w odległości kilkunastu metrów od anteny w jej osi, a dopiero w dalszej odległości mówimy o obszarze promieniowania elektromagnetycznego. Promieniowanie wytwarzane przez anteny nadawcze stacji bazowej sieci komórkowych jest częścią widma elektromagnetycznego, które jest scharakteryzowane częstotliwością. Każda antena posiada swoją przestrzenną charakterystykę promieniowania opisywaną w danych katalogowych. Od charakterystyki promieniowania anteny zależy obszar zasięgu jej działania, zgodnie z jej przeznaczeniem. Zakres częstotliwości, w którym pracują stacje bazowe ww. sieci zalicza się do promieniowania niejonizującego, z uwagi na jego właściwości fizyczne.

Na podstawie decyzji Starosty Powiatu Leszczyńskiego (wydanych w roku 2002) oraz decyzji Wojewody Wielkopolskiego (wydanych w okresie 2003-2005) na terenie gminy Włoszakowice zinwentaryzować można następujące źródła promieniowania elektromagnetycznego (patrz poniższa tabela).

Tabela 5.2 Źródła promieniowania wg wydanych decyzji

Lp	Nazwa podmiotu	lokalizacja stacji	gmina	Nr decyzji	Data wydania	Data ważności
decyzje wydane przez Wojewodę						
1.	Polkomtel S.A. Warszawie, ul. Jerozolimskich 81	stacja Nr BT-33334, m. Ujazdowo na wieży (dz. nr 388/1)	gm. Włoszakowice	SR.I-6.6612- 87/04	21.10.2004	22.10.20014
decyzje wydane przez Starostę						
2.	Polska Telefonia Cyfrowa, Warszawa Al. Jerozolimskie 181	stacja nr 45029, Jezierzyce Kościelne, wieża kratowa, stalowa	gm. Włoszakowice	OS.II.7648- 5/2002	09.09.2002	31.08.2012
3.	Polska Telefonia Kom. „Centertel”, Warszawa ul. Skierniewicka 10 a	stacja nr 4341, m. Ujazdowo 8, (dz. nr 437/2)	gm. Włoszakowice	OS.II.7648- 1/2002	25.02.2002	31.12.2007

Maksymalny zasięg oddziaływania dla ww. obiektów nie przekracza promienia 13 – 17 m od źródła, na wysokości od 59 do 39 m dla masztów (anten) telefonii komórkowej.

Do linii energetycznych wysokich napięć przechodzących przez powiat leszczyński należy 220 kV linia zainstalowana jest na odcinku Poznań – Leszno – Polkowice. Do sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych mających wpływ na środowisko w gminie zaliczyć należy również liczne stacje elektroenergetyczne o napięciu 110 kV. Uciążliwość elektromagnetyczna stacji w zasadzie nie przekracza granic obiektów. W przypadku linii elektroenergetycznych maksymalna szerokość obszaru, w którym w otoczeniu linii elektroenergetycznych przekraczana jest wartość 1 kV/m natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynosi: dla linii 110 kV – 12 m, dla linii 220 kV – 22 m.

Brak pomiarów pola elektromagnetycznego w szerokim zakresie uniemożliwia dokładne opisanie tych „zanieczyszczeń” na terenie województwa wielkopolskiego. Ciągły wzrost postępu technicznego, rosnący zakres zastosowań energii elektromagnetycznej, wprowadzenie nowych urządzeń do eksploatacji powoduje, iż w ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła liczba urządzeń emitujących elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące –

powodując tym samym wzrost „zanieczyszczeń elektromagnetycznych”. W celu dokładnego określenia wielkości problemu zanieczyszczenia środowiska elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym oraz dynamiki jego wzrostu, niezbędna jest przede wszystkim dokładna inwentaryzacja źródeł pól elektromagnetycznych, a także prowadzenie w ramach monitoringu szerokopasmowych pomiarów widma pól elektromagnetycznych

Cel średniookresowy i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

1) Bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego

Głównym działaniem z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem (WIOŚ). Kolejnym ważnym zadaniem służącym do realizacji celu będzie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II PEP). Zapisy te będą podstawą do wprowadzenia stref ograniczonego użytkowania wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie rejestruje się przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego. W przypadku nowych urządzeń należy poszukiwać niskokonfliktowych lokalizacji.

Kierunki działań (według hierarchii ważności):

1. Prowadzenie badań poziomów pól elektromagnetycznych;
2. Wprowadzenie (w przypadku stwierdzenia zagrożeń) do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem.

6. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

Stale rosnący udział kosztów pozyskania energii, surowców ze źródeł pierwotnych i wody w kosztach produkcyjnych wpływa niekorzystnie na konkurencyjność gospodarki. Na poziomie zakładu przemysłowego uzyskanie efektów zmniejszania wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności jest uzależnione od wprowadzania najlepszych technologii (BAT) oraz skutecznego zarządzania środowiskowego (normy ISO serii 14000, EMAS, programy „Czystej produkcji”, itp.).

6.1 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Kierunki działań:

1. Ocena stanu urządzeń melioracyjnych,
2. Opracowanie programu monitoringu i naprawy wałów,
3. Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych i urządzeń hydrotechnicznych,
4. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni poprzez małą retencję zbiornikową, zalesienia, właściwe zabiegi agrotechniczne i melioracyjne,
5. Współpraca z instytucjami wyższych szczebli w zakresie stworzenia systemu informacji o gospodarce wodnej województwa wielkopolskiego.

Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (WZMiUW) w Poznaniu Rejonowy Oddział w Lesznie posiada opracowany „**Program działań do 2015 r. w zakresie inwestycji melioracyjnych na terenie administrowanym przez Rejonowy Oddział w Lesznie**” [5].

Program ten opisuje niezbędne potrzeby w zakresie inwestycji melioracyjnych na obszarze administrowanym przez Rejonowy Oddział w Lesznie obejmujący teren powiatów Gostyń, Kościan, Leszno, Rawicz i gminę Przemęt w powiecie Wolsztyn. Opracowany program nie obejmuje jednak wszystkich potrzeb w zakresie odbudowy i modernizacji, wynikających z oceny stanu technicznego urządzeń melioracyjnych. Zadania mniej pilne planowane są do wykonania po 2015 roku.

Proponowane kierunki inwestowania zawarte w Programie mają na celu intensyfikację działań na rzecz powiększenia zasobów wodnych w rejonie, podniesienia produktywności gleb i ochronę przeciwpowodziową dolin rzecznych. Generalnie są to inwestycje o charakterze modernizacyjnym i odtworzeniowym, gdyż obszar objęty programem charakteryzuje się wysokim stopniem zmeliorowania, lecz urządzenia te są stare i wyeksploatowane. niesprawne urządzenia na rzekach i brak zbiorników małej retencji powodowały występowanie wylewów i szkody w gospodarce rolnej oraz podtapianie miejscowości. W latach 2001 i 2002 wystąpiły lokalne zagrożenia, np. w zlewni Rowu Polskiego i Kanałów Obry. W regionach tych poprawa funkcjonowania systemów melioracyjnych jest najpilniejsza.

Zamierzenia inwestycyjne na obszarze powiatu leszczyńskiego przewidują odbudowę i regulację cieków, przebudowę lub budowę obwałowań, budowę i przebudowę jazów, zastawek, remont i modernizację wyeksploatowanych przepompowni. Inwestycje te mają na celu umożliwienie swobodnego przepływu fali powodziowej, gromadzenie wody w korycie rzeki i umożliwienie pozyskania wody do nawodnień. Zamierzenia te wymagają wysokich nakładów finansowych, zachodzi więc konieczność zaangażowania środków finansowych z różnych źródeł w tym w szczególności budżetu państwa, gdyż wielkość tych środków rzutuje na wysokość dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Zgodnie z wykazem wykaz **zadań inwestycyjnych** („Program i potrzeby inwestycji melioracyjnych” [5]) **do roku 2015** na terenie gminy Włoszakowice nie planuje się zadań w zakresie: Odbudowa i regulacja rzek. Program [5] w zakresie inwestycji melioracyjnych na terenie całego powiatu leszczyńskiego do roku 2015 także nie przewiduje zadań inwestycyjnych z zakresu budowli wodnych, budowy stacji pomp, zbiorników małej retencji.

W załącznikach nr 1-4 do Programu WZMiUW [5] zestawiono zadania wymagające odbudowy, modernizacji lub remontów. Przewidziane są one do realizacji w następnych etapach (po 2015 r.). Z wykazów przedstawionych w wyżej wymienionych załącznikach wybrano zadania dotyczące gminy Włoszakowice. Poniżej przedstawiono wykaz **potrzeb inwestycyjnych** („Program i potrzeby inwestycji melioracyjnych”) **po roku 2015** [5]:

Zakres: Rzeki dla potrzeb rolnictwa, kanały

Zadanie 1

Lokalizacja – **Kanał Boszkowski**. Zlewnia – Południowy Kanał Obry. Kilometraż ciek – 0+000 – 1+500. Długość ciek – 1,5 km. Wymagany remont – 0+000 – 1+1500; 1,5 km. Przyczyny dekapitalizacji – zamulenie dna ciek, porost trzciny, lokalne wyrwy w skarpach.

Zadanie 2

Lokalizacja – **Kanał Breński**. Zlewnia – Południowy Kanał Obry. Kilometraż ciek – 0+000 – 13+250. Długość ciek – 13,2 km. Wymagana modernizacja – 0+000 – 13+250; 13,2 km. Przyczyny dekapitalizacji – zawężenie koryta, lokalne oberwiska, wyeksploatowane umocnienia koryta.

Zadanie 4

Lokalizacja – **Kanały Łączące**. Zlewnia – Południowy Kanał Obry. Kilometraż ciek – 0+000 – 3+200. Długość ciek – 3,2 km. Wymagany remont – 0+000 – 3+200; 3,2 km. Przyczyny dekapitalizacji – zamulenie dna ciek, porost trzciny, lokalne wyrwy w skarpach.

Zadanie 6

Lokalizacja – **Rów Krzycki**. Zlewnia – Rów Krzycki. Kilometraż ciek – 58+022 – 67+425. Długość ciek – 9,4 km. Wymagany remont – 58+022 – 67+425; 9,4 km. Przyczyny dekapitalizacji – zamulenie dna ciek, porost trzciny, lokalne wyrwy w skarpach.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005-2008

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji mają charakter zadań koordynowanych. Przewiduje się następujące zadania (realizowane przez WZMiUW)⁷:

- Modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
- Utrzymanie i konserwacja cieków podstawowych na terenie powiatu;
- Prowadzenie prac regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt rzek i potoków.

6.2 Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii

Wprowadzenie

Średni wskaźnik produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Unii Europejskiej wynosi 5,8% w ogólnej produkcji energii. Dla Polski wskaźnik ten wynosi 2,8%. W strukturze źródeł energii odnawialnej dominuje energia z biomasy, następnie energia wodna i pozostałe źródła.

Procesy pozyskiwania energii odnawialnej mają aktualne miejsce, czego przykładem są m.in. funkcjonujące na terenie gminy Włoszakowice w Grotnikach wiatraki (3 szt.). Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW) wspiera finansowo podmioty prowadzące inwestycje w zakresie wykorzystania energii odnawialnej. W 2003 roku, zgodnie z umową nr 2/2003 z dn. 28.03.2003 r. między Zarządem Powiatu Leszczyńskiego a Zamkiem SIMP w Rydzynie⁸, Fundusz udzielił dotacji do kwoty 15 tys. zł na „rozbudowę automatyki sterującej oraz modernizację kotłowni i instalacji solarnej”.

Cel średnioterminowy i kierunki działań do 2015 roku

Cele średniookresowe:

1) Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej

Polityka ekologiczna państwa zakłada do 2010 roku co najmniej podwojenie w stosunku do 2000 roku wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Jest to zgodne z polityką Unii Europejskiej. „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” (przyjęta przez Sejm RP 23.08.2001 roku) zakłada osiągnięcie 7,5 % udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnej w roku 2010. Przewiduje się, że dominujący wpływ będzie miało wykorzystanie biomasy (drewno, odpady drzewne, biogaz), a następnie energetyka wiatrowa, słoneczna i geotermalna.

Na terenie gminy Włoszakowice przewiduje się (jeśli będą takie możliwości) wybudowanie sieci gazowej. Podniesie to jakość życia mieszkańców i sprzyjać będzie polepszeniu stanu atmosfery na obszarze gminy Włoszakowice [50].

Kierunki działań

1. Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych;
2. Propagowanie działań na rzecz zmiany paliw nieekologicznych na paliwa przyjazne środowisku.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2005 – 2008

Przedsięwzięcie przewidziane do realizacji ma charakter zadań koordynowanych. Przewiduje się „Wsparcie finansowe projektów związanych z wykorzystywaniem energii odnawialnej”.

⁷ Wg Programu WZMiUW [5].

⁸ Zamek SIMP w Rydzynie im. prof. inż. Henryka Mierzejewskiego, Plac Zamkowy 1, 64-130 Rydzyna.

7. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1 Struktura zarządzania programem

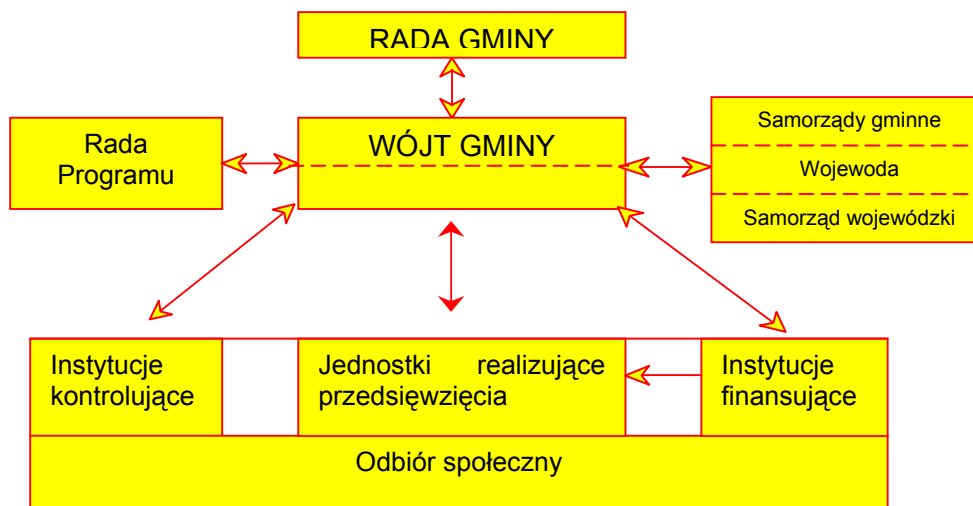
Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania dokumentem.

7.1.1 Uczestnicy realizacji Programu

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- o Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- o Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- o Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- o Społeczność powiatu jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Schemat zarządzania Programem przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 7.1 Schemat zarządzania Programem

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na **Wólcie Gminy**, który co 2 lata składa Radzie Gminy raporty z wykonania Programu. Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Poznaniu).

Ponadto Wójt Gminy współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspekcja Sanitarna, Inspekcja Ochrony Środowiska).

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie są: samorząd gminy jako realizator inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program.

Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru.

7.2 Monitoring wdrażania Programu

Zakres monitoringu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- ❑ Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań
- ❑ Określenia stopnia realizacji przyjętych celów
- ❑ Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- ❑ Analizy przyczyn tych rozbieżności.

Wójt Gminy będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, co będzie podstawą przygotowania raportu z wykonania Programu.

W początkowym okresie wdrażania Programu również co dwa lata będzie weryfikowana lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w najbliższych czterech latach. Oznacza to, że pod koniec 2007 roku powinien być przygotowany nowy wykaz obejmujący lata 2007 – 2008.

W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych (w niniejszym dokumencie obejmujących okres do 2012 r.) Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska:

- ❑ Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata)
- ❑ Opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych czterech latach (co dwa lata)
- ❑ Aktualizacja celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata)

7.3 Możliwości finansowania POŚ

7.3.1 Finanse gminy Włoszakowice

Zgodnie ze Strategią rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013 [50] określono analizę sytuacji gminy w dziedzinie finansów. Poniższa tabela przedstawia słabe i mocne strony:

Tabela 7.1 Słabe i mocne strony finansów gminy Włoszakowice [50]

Silne strony	Braki, problemy
Znaczące wydatki inwestycyjne w latach 2000-2001 i 2003	Spadek udziału podatków i opłat lokalnych (z 25 do 19%) oraz udziałów w podatkach budżetu państwa (z 11 do 8%) w strukturze dochodów gminy
Utrzymująca się duża wartość dochodów z tytułu podatku od nieruchomości	Wzrost znaczenia subwencji w finansowaniu gminy (ponad 50%)
Wysoka wartość pozyskanych zewnętrznych środków na realizację inwestycji (prawie 7 mln w latach 1999-2003)	Stosunkowo wysoki wskaźnik wydatków oświatowych (około 50%)

Stan finansów gminy jest podobny do typowego dla przeciętnych polskich gmin wiejskich, gdzie poziom dochodów jest w ok. 50% determinowany wysokością subwencji (głównie oświatowej). Malejący udział własnych dochodów podatkowych w strukturze dochodów budżetu jest zjawiskiem bardzo negatywnym i w połączeniu ze zmniejszeniem znaczenia udziałów w podatkach państwowych skutkuje ograniczaniem samodzielności finansowej gminy i uzależnieniem kondycji finansów samorządu od środków przyznawanych z budżetu centralnego w formie subwencji i dotacji. Nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, obowiązująca od 2004 roku, co prawda spowoduje wzrost wpływów do budżetu gminy z udziałów w podatkach budżetu państwa, lecz równocześnie pewnemu zmniejszeniu ulegną dotacje i subwencje, więc bilans zmian wcale nie musi być dla budżetu gminy pozytywny. Wysoki udział podatku od nieruchomości świadczy o systematycznej dywersyfikacji głównych dróg rozwoju gminy, związanej z rozwojem innych form aktywności gospodarczej mieszkańców poza produkcją rolniczą. Pozytywnym aspektem analizy budżetu gminy jest wysoki wskaźnik wydatków inwestycyjnych, świadczący o perspektywnym myśleniu władz samorządowych. Środki wydawane na te cele nie tylko poprawiają bieżącą jakość życia mieszkańców, ale przede wszystkim w dłuższym okresie czasu muszą zaowocować zwiększeniem wpływów budżetowych. Jak można zauważyć władze gminne są bardzo skuteczne w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie zadań inwestycyjnych, co w znacznym stopniu zwiększyło skalę przeprowadzanych przedsięwzięć. Dotyczyły one przede wszystkim gospodarki komunalnej, w tym przeprowadzenia kolejnych etapów budowy kanalizacji sanitarnej, a także modernizowania nawierzchni dróg i rozbudowy szkół i przedszkoli na terenie Gminy.

Po stronie wydatków najbardziej znaczącą pozycję stanowią wydatki na oświatę (około 50% sumy wydatków w ostatnich latach). Problemem są w tym przypadku zbyt wysokie nakłady w stosunku do otrzymywanej subwencji oświatowej, która pokrywa około 85% wydatków w tej sferze. Sytuacja taka jest typowa dla jednostek samorządowych w Polsce i zmiany w strukturze szkolnictwa na terenie gminy poprawić ją mogą jedynie w ograniczonym stopniu.

7.3.2 Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Znaczna część zadań określona w niniejszym Programie realizowana będzie z budżetu gminy Włoszakowice, w szczególności z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW). Zgodnie z Planem przychodów i wydatków GFOŚiGW (zał. nr 5 do uchwały nr XX/ 159 /2004 Rady Gminy Włoszakowice z dnia 30 grudnia 2004 roku) fundusz zakłada następujący podział środków finansowych:

Tabela 7.2 Budżet Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2005 r.

poz.	Treść	Plan 2005 [zł]
I.	Stan środków obrotowych na początku roku (01.01.2005 r.)	500
II.	Przychody ogółem (opłaty, kary, środki z województwa)	25 000
III.	Wydatki ogółem	25 000
	1. Dotacje przekazane z funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	25 000
IV.	stan funduszu na koniec roku 31.12. 2005	500

7.3.3 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Programy priorytetowe Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2005 roku dostosowane zostały do wymagań określonych w dyrektywach Wspólnot Europejskich wpisanych do prawa krajowego i polityki ekologicznej państwa. Mają one zapewnić skuteczną realizację zobowiązań w okresach dostosowawczych, ustalonych w

Traktacie Akcesyjnym. Do najważniejszych zadań ujętych w 15 programach priorytetowych należy redukcja zanieczyszczeń w ściekach komunalnych, uzyskanie unijnych standardów czystości wód, poprawa zaopatrzenia w dobrej jakości wodę do picia, zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, racjonalizacja gospodarki odpadami, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, rekultywacja terenów przemysłowych i ochrona przyrody.

Polska stoi przed istotnym problemem terminowego zrealizowania zobowiązań akcesyjnych w dziedzinie porządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Równocześnie istnieje konieczność obligatoryjnego wykonania postanowień ramowej dyrektywy wodnej 2000/60/EC, której podstawowym celem jest dbałość o dobrą jakość wszystkich rodzajów wód, kompleksowa ochrona ich zasobów oraz zintegrowane i zrównoważone gospodarowanie i zarządzanie wodą. Działania wynikające z zaleceń wprowadzonej do prawa polskiego dyrektywy, wyznaczającej ramy wspólnotowej polityki wodnej, jak również dyrektyw szczegółowych w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) oraz zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty (76/464/EWG) uwzględnione zostały w priorytetach Narodowego Funduszu na 2005 rok w dziedzinie ochrony wód.

Lista priorytetowych programów NFOŚiGW planowanych do dofinansowania w roku 2005 została określona uchwałą Rady Nadzorczej Funduszu nr 89/04 z 20.09.2004 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dokonując wyboru przedsięwzięć do dofinansowania będzie przeznaczał środki przede wszystkim na dofinansowywanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem bezzwrotnych środków Unii Europejskiej, których wykonanie jest niezbędne do spełnienia wymagań określonych w dyrektywach Wspólnot Europejskich wdrożonych do prawa krajowego oraz w polityce ekologicznej państwa.

W zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem dofinansowywane między innymi zadania określone w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W ramach programu finansowane będą zadania:

- ⇒ Objęte „Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych”
 - dokumentacja techniczna przedsięwzięć,
 - oczyszczalnie,
 - kanalizacja,
- ⇒ Oczyszczalnie i podczyszczalnie ścieków przemysłowych,
- ⇒ Realizacja inwestycji koniecznych do optymalizacji gospodarki wodno-ściekowej, uzyskujących dofinansowanie ze środków unijnych.

Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków NFOŚiGW określone zostały w uchwałach Rady Nadzorczej nr 116/2004 z dn. 15.11.2004 r. i 128/2004 z dn. 21.12.2004 r. (uchwały dostępne na stronie internetowej Funduszu).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a, 02-673 Warszawa
tel. 022 / 849-00-79, 849-22-82, fax 022 / 849-72-72
www.nfosigw.gov.pl

7.3.4 Finansowanie inwestycji z funduszy Unii Europejskiej

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną podstawowe możliwości uzyskania dofinansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Niniejszą syntezę opracowano na podstawie broszury informacyjnej Departamentu Integracji Europejskiej Ministerstwa Środowiska pt. „Fundusze Unii Europejskiej dla samorządów na inwestycje służące ochronie środowiska”.

Wprowadzenie

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej władze samorządowe, które planują przeprowadzenie inwestycji z zakresu ochrony środowiska, mogą starać się o wsparcie ze środków **Funduszu Spójności** oraz z **funduszy strukturalnych**, głównie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF).

Najwięcej środków w sektorze ochrony środowiska można otrzymać w ramach Funduszu Spójności. Umożliwi to samorządom realizację dużych przedsięwzięć o znaczeniu ogólnokrajowym bądź regionalnym, o wartości ponad 10 milionów euro. Gminy, które planują mniejsze inwestycje mogą liczyć na dofinansowanie z funduszy strukturalnych.

Fundusz Spójności

Fundusz Spójności został utworzony na mocy postanowień Traktatu o Unii Europejskiej z 1993 r. Jego zadaniem jest czasowa pomoc dla słabiej rozwiniętych krajów Unii Europejskiej, w których PKB na mieszkańca jest niższy od 90 proc. średniego w UE. Podstawowym celem Funduszu Spójności jest zminimalizowanie różnic pomiędzy krajami aż do osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej całej Unii.

Środki z Funduszu Spójności pomogą Polsce w wywiązaniu się ze zobowiązań akcesyjnych poprzez wdrożenie ekologicznych przepisów UE w najtrudniejszych i najkosztowniejszych z punktu widzenia polityki akcesyjnej obszarach, w których Polska uzyskała okresy przejściowe. Fundusz Spójności współfinansuje duże projekty w dwóch obszarach: **ochrona środowiska i transport**.

Współfinansowanie z Funduszu Spójności mogą uzyskać inwestycje z takich dziedzin, jak:

- gospodarka wodno-ściekowa,
- gospodarka odpadami,
- ochrona powietrza,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- ochrona przeciwpowodziowa.

Podstawowe wymogi przy ubieganiu się o środki z Funduszu Spójności:

- odbiorcą pomocy tj. beneficjentem pomocy mogą być jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne - np. przedsiębiorstwa komunalne;
- wielkość inwestycji - kwalifikują się inwestycje o wartości ponad 10 milionów euro;
- zasięg oddziaływania - projekty muszą mieć znaczenie ogólnokrajowe lub transregionalne, przedsięwzięcia muszą przyczyniać się do redukcji zanieczyszczeń oddziałujących na znaczną liczbę ludzi przy najniższych kosztach tej redukcji - przedsięwzięcia mają być efektywne ekologicznie i ekonomicznie.

Przedsięwzięcie przewidziane do dofinansowania w ramach Funduszu Spójności musi być przed przetargiem. Projekt musi posiadać wstępne studium wykonalności (typu prefeasibility) lub studium powinno być w trakcie opracowywania. Na dofinansowanie z Funduszu Spójności mają szansę również projekty, które są kontynuacją przedsięwzięć współfinansowanych przez fundusz ISPA.

Wysokość pomocy z Funduszu Spójności: udział środków w finansowaniu projektów może wynieść max. od 80 do 85 proc. kosztów kwalifikowanych.

Fundusze Strukturalne

Fundusze strukturalne, podobnie jak Fundusz Spójności, są instrumentem wspólnotowej polityki strukturalnej. Celem utworzenia funduszy strukturalnych w 1999 r. było zapewnienie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju Unii Europejskiej poprzez restrukturyzację i modernizację gospodarek krajów należących do Wspólnoty. Pomoc z funduszy strukturalnych jest kierowana do tych sektorów i tych regionów, w których poziom rozwoju ekonomicznego jest poniżej średniego poziomu w UE. Dostęp do środków funduszy strukturalnych daje Polsce możliwość zredukowania dysproporcji rozwoju gospodarczego

pomiędzy poszczególnymi regionami kraju oraz stopniowego zbliżania się do średniej unijnej.

W przeciwieństwie do Funduszu Spójności, który obejmuje pomoc o zasięgu krajowym, pomoc ze środków funduszy strukturalnych na ochronę środowiska jest kierowana do wybranych regionów, w których poziom PKB na jednego mieszkańca jest niższy niż 75 proc. średniej unijnej. Wszystkie regiony Polski spełniają to kryterium kwalifikowania i mogą otrzymać dofinansowanie ze środków funduszy strukturalnych. Funkcjonują cztery fundusze strukturalne:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
2. Europejski Fundusz Społeczny,
3. Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (Sekcja Orientacji),
4. Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa.

Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i realizowane w ramach dwóch programów operacyjnych, przygotowanych przez rząd Polski na podstawie Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006:

- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR),
- Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Celem programu jest zapewnienie wszystkim regionom w Polsce udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych gospodarki poprzez tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. Pomoc jest skierowana dla samorządów województw, powiatów i gmin, stowarzyszeń oraz związków gmin i powiatów, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, agencji rozwoju regionalnego i instytucji wspierania przedsiębiorczości.

W ramach ZPORR m.in. realizowane są inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska oraz inwestycje związane z rewitalizacją obszarów zdegradowanych.

W zakresie jednego z działań programu, mającego na celu wsparcie dużych inwestycji infrastrukturalnych w ochronie środowiska (o wartości do 10 milionów euro) dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury o znaczeniu regionalnym, służących wzmocnieniu konkurencyjności regionów, realizowane są projekty z następujących dziedzin:

- zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków,
- zagospodarowanie odpadów,
- poprawa jakości powietrza,
- ochrona przeciwpowodziowa,
- wsparcie zarządzania ochroną środowiska,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Preferowane są projekty o wartości:

- minimum 2 milionów euro w przypadku projektów infrastrukturalnych z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- minimum 0,5 miliona euro dla projektów w zakresie zarządzania ochroną środowiska,
- minimum 1 miliona euro w przypadku pozostałych projektów infrastrukturalnych.

W programie zaplanowane jest także wspieranie infrastruktury lokalnej. Dofinansowanie otrzymają mniejsze inwestycje w zakresie ochrony środowiska o oddziaływaniu lokalnym, na terenach wiejskich oraz w małych miastach (do 20 tys. mieszkańców). Projekty takie powinny być realizowane przede wszystkim w gminach i powiatach o niskich dochodach na mieszkańca i wysokiej stopie bezrobocia.

Realizowane są projekty dotyczące:

- budowy lub modernizacji urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- budowy lub modernizacji urządzeń zaopatrzenia w wodę,
- budowy lub modernizacji urządzeń zaopatrzenia w energię,
- gospodarki odpadami stałymi.

Za priorytetowe uznawane są projekty realizowane w gminach o dochodach na mieszkańca poniżej 60 proc. średniej danego województwa oraz o stopie bezrobocia przekraczającej 150 proc. średniej województwa, mające wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru objętego projektem oraz stworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia.

Celem programu jest także **rewitalizacja obszarów zdegradowanych**, czyli ożywienie gospodarcze i społeczne terenów zdegradowanych, w tym zwiększenie ich potencjału turystycznego i kulturalnego. W działaniach związanych z rewitalizacją terenów przemysłowych i powojennych szczególną uwagę zwrócono na kwestie ochrony środowiska naturalnego.

Wsparcie mogą otrzymać projekty środowiskowe realizowane na terenach zdegradowanych, takie jak: wykonanie pasów zieleni, wykonanie osłon przeciwołnieniowych i ekranów akustycznych, zakładanie terenów zielonych i tworzenie zielonych stref (zakładanie parków i zalesianie). Za priorytetowe uznawane są projekty zintegrowane stanowiące element wieloletniego, lokalnego planu rewitalizacji obszarów przemysłowych lub powojennych.

7.4 Harmonogram

W poniższej **tabeli** przedstawiono harmonogram wdrażania „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Włoszakowice”. Harmonogram ten ujmuje cyklicznie prowadzone działania opisane wcześniej.

Należy jednak zaznaczyć, iż możliwe są modyfikacje tego harmonogramu w zależności od oceny postępów w zakresie osiągania celów i zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Tabela 7.3 Harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla Gminy Włoszakowice

Lp.	Rok Zadania	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Program ochrony środowiska dla gminy Włoszakowice						
	Cele roku i kierunki działań		Do 2015				Do 2019
	Lista przedsięwzięć proponowanych do realizacji		2005 - 2008		2007 - 2008		2009 - 2012
2.	Monitoring						
2.1.	Monitoring stanu środowiska	w każdym roku					
2.2.	Monitoring polityki środowiskowej						
	Mierniki efektywności Programu						*
	Ocena realizacji listy przedsięwzięć				*		*
	Raporty z realizacji Programu				*		*
	Ocena realizacji celów i kierunków działań						*

* - terminy realizacji poszczególnych zadań.

7.5 Główne działania w ramach zarządzania programem

W oparciu o poprzednie paragrafy niniejszego rozdziału w poniższej tabeli przedstawiono najważniejsze działania w ramach następujących zagadnień: wdrażanie "Programu ochrony środowiska" (koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, strategii ich i listy przedsięwzięć, współpraca z różnymi jednostkami), edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem, monitoring stanu środowiska. Dla każdego zagadnienia wskazano instytucje uczestniczące w realizacji wyszczególnionych działań.

Tabela 7.4 *Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem*

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2005 – 2008	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie "Programu ochrony środowiska ..."	- Koordynacja wdrażania "Programu ..."; - Współpraca z różnymi jednostkami; - Ocena wdrożenia przedsięwzięć (2x, 2007 i 2009); - Ocena realizacji i weryfikacja celów ekologicznych i kierunków działań (1x, 2006); - Raporty o wykonaniu Programu (2x, 2006 i 2008);	Urząd Gminy Włoszakowice Starostwo Powiatu Leszczyńskiego, Inne jednostki wdrażające Program
2.	Edukacja ekologiczna, Komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	- Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się tym zagadnieniem; - Realizacja ustawy o dostępie do informacji o środow. i jego ochronie oraz ocenach oddziaływania na środowisko; - Większe wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, w tym realizacji programów; - Stosowanie systemu "krótkich informacji" o środowisku (wydawanie ulotek i broszur informacyjnych); - Szersze włączenie organizacji pozarządowych w proces edukacji ekologicznej i komunikacji ze społeczeństw;	Urząd Gminy Włoszakowice Starostwo Powiatu Leszczyńskiego, Zarząd województwa WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Urząd Gminy Włoszakowice Starostwo Powiatu Leszczyńskiego, Wojewoda Fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	- Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Informacje o stanie środowiska w powiecie	Urząd Gminy Włoszakowice SP, WIOŚ, WSSE

8. WYKAZ SKRÓTÓW

- ❑ **ARiMR**- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- ❑ **AWR**- Agencja Własności Rolnej
- ❑ **BAT**- Best Available Techniques (Najlepsze Dostępne Techniki)
- ❑ **BATNEEC**- Najlepsza dająca się zastosować technologia nie wymagająca nadmiernych kosztów
- ❑ **b.d.** - brak danych
- ❑ **b.d.k.**- bez kosztów dodatkowych
- ❑ **DZG**- Dolnośląski Zakład Gazowniczy
- ❑ **GFOŚiGW** - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ❑ **GUS**- Główny Urząd Statystyczny
- ❑ **GZWP**- Główny Zbiornik Wód Podziemnych
- ❑ **IMiGW** - Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
- ❑ **IOŚ** - Inspekcja Ochrony Środowiska
- ❑ **IPPC**- Dyrektywa Unii Europejskiej o zintegrowanej kontroli i przeciwdziałaniu zanieczyszczeniu środowiska
- ❑ **IS** - Inspekcja sanitarna
- ❑ **ISO** - International Organization for Standarization (Międzynarodowy system ujednolicania norm)
- ❑ **ISPA**- Fundusz pomocowy Unii Europejskiej (dla inwestycji dot. ochrony środowiska i budowy infrastruktury transportowej)
- ❑ **KDPR**- Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
- ❑ **KGHM**- Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi Polska Miedz, SA
- ❑ **LP** - Lasy Państwowe
- ❑ **MEN**- Ministerstwo Edukacji Narodowej
- ❑ **MŚ** - Ministerstwo Środowiska
- ❑ **NFOŚiGW** - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ❑ **NGO** - skrót z ang. non-governmental organization, który oznacza organizacje działające społecznie i nie dla zysku (organizacje pozarządowe)
- ❑ **OChK**- Obszary Chronionego Krajobrazu
- ❑ **ODR**- Ośrodki Doradztwa Rolniczego
- ❑ **OECD**- Organization for Economic Cooperation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
- ❑ **OOŚ** - Ocena Oddziaływania na Środowisko
- ❑ **OSO** - Obszary Specjalnej Ochrony
- ❑ **O/ZG**- Oddział Zakłady Górnicze
- ❑ **PAN** - Państwowa Akademia Nauk
- ❑ **PCB** - Polichlorowane Bifenyle
- ❑ **PHARE**- Fundusz pomocowy Unii Europejskiej
- ❑ **PEP** - Polityka Ekologiczna Państwa
- ❑ **GFOŚiGW** - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ❑ **PGO** - Plan Gospodarki Odpadami
- ❑ **PK** - Park Krajobrazowy
- ❑ **PKB**- Produkt Krajowy Brutto
- ❑ **PIG** - Państwowy Instytut Geologiczny
- ❑ **PM10** - Pył zawieszony o granulacji do 10 µm
- ❑ **POE** - Pozarządowe Organizacje Ekologiczne
- ❑ **PSP** - Państwowa Straż Pożarna
- ❑ **POŚ** - Prawo ochrony środowiska
- ❑ **PSP** - Państwowa Straż Pożarna
- ❑ **PTTK**- Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze
- ❑ **PZŁ** - Polski Związek Łowiecki
- ❑ **PZW**- Polski Związek Wędkarski
- ❑ **RDLP**-Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
- ❑ **RLM** - Równoważna Liczba Mieszkańców
- ❑ **RZGW**- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- ❑ **SAPARD** - Fundusz pomocowy Unii Europejskiej dla rolników
- ❑ **SOO** - Specjalne Obszary Ochrony
- ❑ **SP** - Starostwo Powiatowe
- ❑ **SRM**- odpady szczególnie ryzyka
- ❑ **SUW**- Stacja Uzdatniania Wody
- ❑ **UE** - Unia Europejska
- ❑ **UG** - Urząd Gminy
- ❑ **UNEP**- United Nations Environment Programme (program na rzecz środowiska ONZ)
- ❑ **UNIDO**- United Nations Industrial Development Organization (Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw rozwoju przemysłu)
- ❑ **US** - Urząd Statystyczny
- ❑ **UW** - Urząd Wojewódzki
- ❑ **WFOŚiGW** - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ❑ **WIOŚ**- Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska
- ❑ **WSSE** - Wojewódzka Stacja Sanitarno Epidemiologiczna
- ❑ **ZDW** - Zarząd Dróg Wojewódzkich
- ❑ **ZDKiA** - Zarząd Dróg Krajowych i Autostrad
- ❑ **ZGKiM**- Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudnej

9. SPIS LITERATURY I WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

1. Program Ochrony Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2002 – 2010 – projekt – ARCADIS Ekokonrem sp. z o.o. – Wrocław
2. Program Ochrony Środowiska miasta Leszna - ARCADIS Ekokonrem sp. z o.o. – Wrocław – 2002 r.
3. Program Ochrony Środowiska dla gminy Świąciechowa – Zakład Obsługi Budownictwa KOLEKTOR Serwis – Leszno, 2004 r.
4. Program Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Rydzyna – Biuro Usług Urbanistycznych i Ochrony Środowiska, J. Postaremczak, Kościan
5. Program działań do 2015 r. w zakresie inwestycji i konserwacji urządzeń melioracji podstawowych na terenie administrowanym przez Rejonowy Oddział w Lesznie Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych.
6. Plan rozwoju lokalnego powiatu leszczyńskiego na lata 2004–2006 – Zarząd Powiatu – 2004 r. - Uchwała Nr XIII/91/04 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 28 czerwca 2004 r.
7. Plan Reagowania Kryzysowego Powiatu Leszczyńskiego – wyciąg
8. Plan gospodarki odpadami dla powiatu leszczyńskiego – proGEO Sp. z o.o. Wrocław, przy współpracy Fundacji Ekologicznej „Zielona Akcja” Legnica, 2003 r.
9. Plan gospodarki odpadami dla gminy **Włoszakowice** – projekt - proGEO Sp. z o.o. Wrocław, przy współpracy Fundacji Ekologicznej „Zielona Akcja” Legnica, 2004 r.
10. Stan i potrzeby inwestycyjne gmin województwa wielkopolskiego w zakresie gospodarki ściekowej – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2001 r.
11. Strategia Rozwoju Leszna – Wielkopolska Szkoła Biznesu przy AE w Poznaniu
12. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego – Sejmik Województwa Wielkopolskiego – Poznań – 2000 r.
13. Wojewódzki Program Operacyjny na rok 2004 r. Poznań – 2004 r.
14. Program Państwowego Monitoringu Środowiska w województwie wielkopolskim na rok 2004 – Poznań 2003 r.
15. Stan czystości wód w zlewni południowego kanału Obry - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2001 r.
16. Stan czystości wód w zlewni kościańskiego kanału Obry - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Delegatura w Lesznie, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Leszno 2002 r.
17. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2003 - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2004 r.
18. Województwo Wielkopolskie - podregiony, powiaty i gminy województwa – 2004 – Urząd Statystyczny w Poznaniu
19. Wpływ antropogresji na wody gruntowe na obszarze województwa poznańskiego i miasta Poznania – Uniwersytet im. A. Mickiewicza – Zakład Analizy Wody i Gruntów-1997 r.
20. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krzemieniewo – INFO-PROJEKT S.C. Warszawa 2000 r.
21. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipno – Przeds. Proj.-Wdrożeniowe Sp.C –Piaski Wlkp. – 2000 r.
22. Strategia Zrównoważonego Rozwoju dla gminy Lipno – 2002 r.
23. Plan rozwoju lokalnego gminy Lipno na lata 2004-2013 – Lipno 2004.
24. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osieczna – Pracownia Projektowa Zagospodarowanie Przestrzenne i Architektura – 1997-1998 r.
25. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Osieczna – Osieczna 2004 r.
26. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Rydzyna 2004-2013 – Rydzyna 2004
27. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Świąciechowa na lata 2004-2006 i 2007-2013 – Świąciechowa 2004

-
28. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Wijewo na lata 2004-2013 – ARIS sp. z o.o., Biuro Konsultingowe – Leszno - 2004
 29. Plan Rozwoju Lokalnego gminy **Włoszakowice** na lata 2004-2013 – WOKISS Poznań
 30. Koncepcja zaopatrzenia w wodę gminy **Włoszakowice** – ESKO Przeds. Inżyn. Środowiska s.c. Zielona Góra 2001
 31. Koncepcja skanalizowania gminy **Włoszakowice** - – ESKO Przeds. Inżyn. Środowiska s.c. Zielona Góra 2005
 32. Kondracki J. 1994 Geografia Polski Mezoregiony fizyczno-geograficzne Wyd. Nauk. PWN, Warszawa
 33. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Polityki Ekologicznej, 2002
 34. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych – Ministerstwo Środowiska – Warszawa grudzień 2003
 35. Strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2000
 36. Zasobność i zanieczyszczenie gleb Wielkopolski, Stan na rok 2000, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu.
 37. Informacje przekazywane przez Nadleśnictwa: Karczmą Borowa (www.karczma-borow.lasypanstwowe.poznan.pl), Włoszakowice (www.wloszakowice.lasypanstwowe.poznan.pl)
 38. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004;
 39. Bilans wód podziemnych powiatu leszczyńskiego, Hydro-consult sp. z o.o., Poznań, lipiec 2003;
 40. Dane WIOŚ o stanie czystości wód powierzchniowych w 2004 r.
 41. Dane uzyskane w Inspekcji Sanitarnej w Lesznie, ul. Niepodległości 66
 42. Informacje przekazywane przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, Oddział w Lesznie,
 43. **Stupnicka E.**, 1989 Geologia regionalna Polski Wyd. Geol., Warszawa
 44. **Drgas H.**, Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Włoszakowice, Włoszakowice lipiec 2001 (dokument nieformalny, opracowany w gminie do użytku wewnętrznego)
 45. **Serwis** informacyjny na stronie internetowej Urzędu Gminy Włoszakowice, www.wloszakowice.pl,
 46. **Krzyśków A.** i in., Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne w rejonie projektowanego składowiska odpadów komunalnych wraz z ZUO we Włoszakowicach, - proGEO Sp. z o.o., Wrocław marzec 2001 r.
 47. **Krzyśków T., Wirth H.**, Ocena oddziaływania na środowisko naturalne na etapie uzgadniania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla planowanego wysypiska odpadów komunalnych na terenie byłej cegielni przy ul. Jana Otto 16 we Włoszakowicach - proGEO Sp. z o.o., Wrocław grudzień 1999 r.
 48. **Drgas H.**, Edukacja ekologiczna w Gminie Włoszakowice, Włoszakowice wrzesień 2004 (dokument nieformalny, opracowany w gminie do użytku wewnętrznego);
 49. **Plan** zagospodarowania przestrzennego gminy Włoszakowice, Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Lesznie, Leszno 1980 r.
 50. **Strategia** rozwoju gminy Włoszakowice na lata 2004-2013, Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych, maj 2004 r.
 51. **Pawlaczyk P. i in.**, Propozycja optymalnej sieci obszarów NATURA 2000 w Polsce – „Shadow List”, Klub Przyrodników, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, WWF Polska; Warszawa 2004 r.
 52. **Chybiński S.** i in. , Program ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego, proGEO Sp. z o.o., Wrocław, marzec 2005 r.
 53. **Studium** uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Włoszakowice (projekt), UrbiPlan, Włoszakowice 2005 r.